

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát parancsnak. Ennél fogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényszeríthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratié-féle PÍLULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jóváhagyottak, hogy a női kebel fejlesztesse és újra helyrehozza, a szöveteket erősíti, a vállak csontudorodásait elsimítja és a kebel idomainak egyáltalában diszkrét tetszettségét kölcsönözik. Hatása abban áll, hogy a táplálékban plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a mellidőn megállapodnak. Az egyik, mely utóbbiak a mellidőn megállapodnak. Az egyik, mely utóbbiak a mellidőn megállapodnak.

J. RATIE, Pharmacie, 5. Passage Verdau, Paris. Káthol. Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerésztárában,
Budapest, V., Szabadság-tér, a Sótátér-utca sarkán. 9938

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legenyőbb jóízű lazán még csecsemőknek is adható, Rendelvé angol, francia, magyar és német orvostani tanárok által. — Kapható minden gyógyszertárban. 9777

The Trillophone.

THE TRILLOPHONE

Uj, feltűnést keltő hangszór, messze kihatható hangcsóvával, zenészek és nem zenészek számára. Bírki azonnal minden kottaismeret és hosszabb gyakorlat nélkül a legszebb darabokat, népdalokat, táncokat, indulókat játszhatja el a „The Trillophone”. Githon, társaságban, táncmulások vagy kórindulások alkalmával a legszebb zene. A Trillophone-zene nagy hatást gyakorol a hallgatóra; oly lágy, bebizsgáló, szép hangokat varázsol elő, mint a műlyeneket annyi affektussal s oly lépésben egyetlen hangszóról sem lehet készíteni. Ára darabonként pontos használati utasítással együtt frt 1.75. A szétküldés a pénz előzetes megküldése mellett vagy utánvéttel történik. 9822

KANN IGNÁC által, Bécs, II., Lilienbrunnig. 17.

Nodusin Aranyér-balzsam.

Egyedül álló szer, mely operatív vagy égetés nélkül tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyéret. Kórházilag kipróbálva. Teljesen ártalmatlan. Elismert levelek szerint szárazak és szárazak teljesen kigyógyított. Törvényesen védve. Kapható a készítőnél.

Nagy Kálmán, gyógyszerész Nyiregyháza, továbbá **Török József**él, Budapest, Király-utca 12. és a többi gyógyszerésztárában is. Ára használati utasítással együtt 4 korona, bérmentes küldéssel postán 5 kor. az összeg előzetes beküldése, vagy utánvéttel ellenében. 9885

VASÁRNAPI UJSÁG

22. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 31.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, A POLITIKAI UDONSÁGOK: egész évre 10 korona, Kétfoldi előfizetésekre a postalg megkötözött viteldij is csatolandó. Félévre: 12, Félévre: 8, (a Világkrónikával) Félévre: 5.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegekészletek és disztárgyak
kaphatók 9811
ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budapest, V., Fürdő-u. és Ferencz József-tér sarkán.
(Diana fürdőház.)

Alapított 1802. Állami arany érem 1896, jury tag. Bronze érem Páris 1900.
Cs. és kir. udvari szállítók és szerb kir. udv. szállítók

Kunz József és Társa
királyi kiválts. nagykereskedők.
Vászon, asztalneműek, kész fehéreneműek, menyasszonyi kelengyék, függöny, ágytakaró és szőnyegárú raktára.
Budapest, V., Deák-tér 1. 9920
Motorerőre berendezett fehérenemű gyár.

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puska- és oltás királyi őfelségének udvari szállítója, BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Rév-utca 7.
Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kétfős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, amerikai Winchester serétes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezkesedik. (Alapított 1808. évben.)

WACHTL ÉS TÁRSA
fényképészeti cikkek raktára 9663
BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota).
Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részv.-társ.
Irodái: VI. ker., Andrassy-ut 5. (saját házában) 9376
Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvekké és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamak-adót az intézet fizeti. **LESZÁMÍLT VÁLTÓKAT, ELŐLEGEKET NYUJT ÉRTÉKPAPIROKRA. VÁLTÓ-ÜZLETE** megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-ig, délután 1/2-ig.
Magyar kir. osztályosjegyek főelárúító helye IV., Ferencz-ter 2. szám. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferencz-ter 2. és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz.

HIRMANN FERENCZ Készít gőz-, víz- és légszivattyúkhoz szükséges rézárúkat, bor- és sörszivattyúkat, sörkimérő készüléket légnymással, szénkénegezőket, peronospora foszkendezőkhöz való minden egyes részalkatrészt, hiteles kereskedelmi részvényeket, feliratt táblákat horgany v. fémbeől sb.
RÉZÁRU-GYÁRA, 9774
Külön műöntöde osztály.
Budapest, VII., Csányi-u. 9.

Árjegyzék **KATZER** udvari szállító.
ingyen. Hazánk első és legnagyobb 9922
Molykár Ellen Biztosító Megóvó Intézete
Iroda: VI., Ó-utca 42. szám.
Raktárak: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45., 46. és Uj-utca 43. Budapest.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA
GÖRÖG ISTVÁN
BUDAPEST
M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.
Nagy választék mindensféle üvegekben.
Azzali készletek stb.
Igen jutányos árakon.

KIRÁLYNŐ-GRÊME
ÉS POUDER. 9827
LEGJOBB ARCZSZÉPÍTŐ A VILÁGON.
Ára 1 korona 40 fillér.
Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerésznél Zombor
és **TÖRÖK J.** Budapestben, Király-utca 12.

RÁKÓCZI IFJUSÁGÁRÓL.

RÁKÓCZI FERENCZ édes anyja, Zrinyi Ilona, 1682-ben letette özvegyi fátolyát s Thököly Imre nejevé lett, kihez magával vitte két kis gyermekét, Ferenczet és Juliát. E házasság a család anyagi sorsára nagy csapás volt, miután a császári kormány a fejedelemszonyt, mint Thököly nejét, lázadónak tekinté s üldözöbe vette.

Az 1684-ik évvel elkezdődött a gyermek Rákóczira nézve a hányatás és szenvedés kora. Ebből az időből való az egyik, általunk közölt arcképe, a mely nyolczadik születés napja alkalmából készült Munkács várában. Telt, üdeképű fiút látunk magunk előtt, a ki koránál valamivel idősebbet mutat, élénk, sötét szemekkel, gazdag hajfürtökkel. Üstökét anyja piros szalaggal fonta be. Ruházata egészen magyaros, arany szegélyzetű piros dolmány, drága gyönggyel készült zsinórkapocokkal, fölötté panyókára vetett hasonló színű mente, aranyos és gyöngyös himzéssel, nyuszt prémezettel, a melyet a nyakán csokorra kötött arany zsinór tart együtt. (Ez arcképét, valamint a Rákóczi későbbi éveiből származó másik két arcképét is Thaly Kálmánnak «II. Rákóczi Ferencz ifjusága» című műve után közzöljük.)

Zrinyi Ilona becézgetett «Ferkő»-je, a kis fejedelem nemcsak deli növésű volt, hanem képzettsége is igen szépen haladt előre. Kiváltképen a katonai dolgok érdekelték s Munkácsnak ezután nemsokára megkezdődött és közel három éven át folytatott ostroma e tekintetben kitünő iskolául szolgált neki. Maga előtt látta szelid lelkületű édes anyját, kit a családja iránti kötelességérzet erkölcsi parancsa valóságos hősnővé tett, de a ki a mellett kitünően betölté az anya szerepét is. Az üldözött család életének e korából valóban megható azon névnapüdvözlet, a melyet 1686 május 22-én — anyjuk nevénapján — a két Rákóczi-gyermek mondott el. Zrinyi Ilona ezt oly szépné találta, hogy emlékül sajátkezűleg leírta s hozzá a következő megjegyzést írtatá: «Isten soha ne adjon anyának jobb gyermekeket, mint ezek még eddig az ideig voltak, mert soha nem tapasztaltam egyebet ennek az igaz szeretetnél és engedelmességnél hozzám, semminemű változásokban; abban leginkább gyönyörködtem. Egymáshoz igaz atyafi (testvéri) szeretettel voltanak; ha tovább is hozzám és az én édes uramhoz (Thökölyhez)

abban megmaradnak; vesznek jutalmat mitőlünk, az istentől áldást s adnak jó példát az világ fiainak.

Rákóczinak Munkács elestével (1688) meg kellett válnia anyjától és testvérétől. Idegen földre, a Csehországban levő Neuhausba kellett a jésuiták iskolájába mennie, nővérét, a 16 éves Juliát pedig az Orsolya-szűzek bécsi klostromába vitték. Rákóczi jó természete a jésuitáknál is megnyerte a körülötte levőket s a kezdetben ellen-szenvesen fogadott fiua legkedveltebbek egyikévé lön. Egy jésuita így ír róla: «A fejedelmi utód most tölté be 12-ik évét, de oly nagy és ki-

fejlett termetű, hogy 3—4 évvel idősebbnek látszik koránál. Magyarul beszél és latinul úgy-szólván tökéletesen. Arca pirosas barna; gesz-tenyeszinű dús hajfürtjei hosszan omolnak le vállaira. Egész valójában semmi sem közép-szerű, szavai, magatartása, járása csupa méltóság, úgy hogy minden fejedelemre emlékeztet benne, de kevelység nélkül, mert a mily nemes, ép oly emberséges, ámbár tekintélyét megőrzi.

Két év múlva — tizenégy éves korában — befejezte a gimnáziumot. Ez alkalmat felhasználta egyik tanára, Guttwirth Menyhért jésuita, hogy neki ajánlja «Amores Mariani»

Legyelországban készült 1708-iki festmény után; Thaly Kálmán gyűjteményéből.

II. RÁKÓCZI FERENCZ IFJÚKORI ARCKÉPE.

czimű latin distichonokban írt művét. A félig felnőtt sorba került fejedelem gazdagon megajándékozta a szerzőt s a mű még ez év folyamán megjelent. E műben az ifjúkorba lépő Rákócziak arcképeit találjuk föl Müller Antal rajza nyomán. Kilián P. metszésében. Az ifjú Rákóczi e képen az akkoriban divatos francia-spanyol öltözetben van feltüntetve.

A prágai egyetemnek volt ezután két eszterdeig látogatója Rákóczi, nem a maga jószántából, hanem I. Lipót egyenes parancsára. Itt főképp természet- és hadtudományi, valamint építészeti tanulmányokkal foglalkozott. Időközben anyját kiváltotta Thököly s az ifjú Rákóczit is szerette volna magával vinni Törökországba, de a bécsi udvar még azt sem engedte meg, hogy Zrínyi Ilona Bécsből való távozásakor elbűszűzék fiától. Később gróf Aspremont, Rákóczi nővérének, Juliának férje kieszközölte, hogy fiatal sógora, Rákóczi Bécsbe mehessen. Aspremonték kieszközölték a tizennyolcz éves ifjú nagykorsúsítását is, miáltal felszabadult Kollonics bíbornok gyámsága alól. Közben tanulmányai kiegészítéséül beutazta sógorának fivérével egész Olaszországot Nápolyig, alaposan tanulmányozva a művészeteket. Hazatérve 1694-ben megházasodott, nőül vevén Sarolta Amáliát, a Hessen-rheinfelsi fejedeleme gróf Leiningen-Westerburg Alexandra Juliától született leányát. Rákóczi ekkor 19 éves volt, neje pedig alig 16 éves, igazi német szépség: kékszemű, aranyárga hajú, fejrőpiros arczú nő. — csupa báj és minden mozdulatában előkelő.

A fejedelmi esküvő Németország legnagyobb templomában, a kölni székesegyházban ment végbe. A szertartást a kölni érsek végezte.

A fiatal házaspár az ezt követett éveket legnagyobb részt nagy kiterjedésű magyarországi jószágain töltötte; többnyire Sárospatakon, vagy azokban a váraiban tartózkodott, melyekben azon idők szerint nem volt császári őrség. Politikával ekkor még keveset foglalkozott Rákóczi: mert nem akart eszközözni a német udvar politikájának, nemzeti politikára pedig, a fenforgó viszonyok közt, gondolni sem lehetett. Családjának élve, jónak látta gyermekei keresztzüleül Lipótot, majd az ifjabb királyt, Józsefet felkérni, s egészben — a sárosmezei örökös főispánság gyakorlását számíttva — szemlélként viselni magát. Időnként családostul Bécsbe ment, különösen akkor tartotta szükségesnek az ott tartózkodást, mikor híre futott, hogy a hegyaljai zendülők (1697) őt akarnák vezérökké tenni. Ha Rákóczi nem megy Bécsbe, könnyen gyanuba vehették volna, hogy neki csakugyan része van a dologban.

Jószágain tartózkodása alatt mind szorosabb ismeretséget és barátságot kötött a lángelkű és lángoló hazafiságu ungi főispánnal, gróf Bercsényi Miklóssal. Mindinkább az a meggyőződés vett rajtuk erőt, hogy Magyarország közállapotain változtatni kell. Erre megjött az alkalom a spanyol örökösödési háborúban. Rákóczi és Bercsényi elérkezettnek látták az időt a föllépésre s összekötésbe léptek XIV. Lajosossal.

A dolog kitudódott, Rákóczit Német-Ujhelyre vitték börtönbe, ugyanabba, a melyből három évtized előtt anyai nagyatya (Zrínyi Péter) a vesztőhelyre jutott. A szerencse azonban megmentette ennek sorsától, hű neje és több külföldi uralkodóhoz titkos segédelmével sikerülven fogságából kiszabadulnia s barátja Bercsényi után Lengyelországba menekülnie. Ezzel lépett át Rákóczi a férfikorba. Harmadik általunk közölt ifjúkori arcképe abban a ruhában ábrázolja, a mint a fogságból megmenekült.*

Pár év múlva mindenki meg volt arról győződve, hogy beteljesült Guttwirth atya jóslata, mely szóról-szóra így szólt: „Fülöpnek dicsőséges tettei közt mint legdicsőségesebbet említik, hogy Nagy Sándort nemzette. Ez lesz őseidnek is fénye, midőn visszatérsz s a régi dicsőség új fényét látandod, s a mi az ő

* II. Rákóczi Ferencz gyermek- és ifjúkorából fennmaradt 1684., 1690. és 1701. évből arcképein kívül közöljük az 1702. évből származó arcképet is, melyet Lengyelországban időzése alatt valamelyik ott tartózkodó francia festő készített s mely lengyel pánczélingben ábrázolja a fejedelmet. Ez érdekes francia miniature-kép elefántcsontra van igen finomul festve, s Lengyelországból jutott Thaly Kálmán gyűjteményébe, kinek sziveségéből lapunk teszi először most közzé hű másolatban.

II. RÁKÓCZI FERENCZ
8 éves korában, 1684 márczius 27.

Franciscus Princeps Rakoczi
1690

Rákóczi Ferencz
1702

dicsőségekből hiányzott, azt te fogod kitűnő tetteiddel és erényeiddel pótolni. Mindnyájan tudjuk, hogy így történt.

II. RÁKÓCZI FERENCZ ARCZKÉPE

MÁNYOKY ÁDÁM-TÓL.

A kegyelet mindenhez ragaszkodik s a mulékonny is megörökíteni óhajta. Hősök szellemének tisztelete áttérjed testi megjelenésükre is; ércze öntjük, kőbe faragjuk porlandó alakjukat: lelkük tükrét, láthatatlan eszméik látható hordozóját. S nem oktalan a külsőség megóvása: a testi kép szemünkön át szívünk-höz férközik, meghitt ismerősünkké válik; sok mindent megértet s az eszmék általánossága, elvontsága helyett kézzelfogható egyéniséget állít eléink.

A művészet mindig legnemesebb földadatai közé számította az arcz változó vonásaiban a jellem kifejezését. De nem mindenütt és nem mindig volt képes e földadat méltó megoldására. Hány nagy alaknak nem ismerjük földi képét és hány maradt ránk élettelen, vértelen ábrázolásban! Ha a magunk történetén, egész a legújabb korig, végig tekintünk, szinte szerencsének kell tartanunk, hogy a sors kivételt tett történeti multunk azon két alakjával, kik a néplélekben is a legmaradandóbb emléket vésték maguknak. Mátyást márványba faragta az olasz renaissance és Rákóczi Ferenczet megfestette Mányoky.

Mányoky Ádám Szokolyán született 1673-ban, 13 évvel Velasquez, 4 évvel Rembrandt halála után, a festészet nagy korszakának alkonyán. Első mestere Scheits András volt, a hannoveri udvari festő, majd De Largillière Nicolas alatt folytatta tanulmányait. Az ifjú festőt Rákóczi Ferencz mint udvari képirót maga mellett tartá s később, sorsa gyászosa fordultán Erős Ágost zász fejedelemez és lengyel királyhoz ajánlotta, a ki 1717-ben szintén udvari festőjévé nevezte őt ki. Számos viszontagság után Mányoky 1757-ben Drezdában halt meg élete 84-ik évében.

Művészete terjedelméről nincs tiszta fogalmunk; festményei nagy része még lappang, bizonyára sok a szárszországi kastélyokban. Művészi értékét relative nagyra becsüljük; korának minden esetre legkiválóbbjai közé tartozik. Kortársai dicsérik képei valóságát. Mai ítéletünket főleg egy művére, II. Rákóczi Ferencznek a drezdai kir. palotában őrizett, s 1709-ben vagy 10-ben festett képmására alapítjuk.

E képet a «Vasárnapi Ujság» közölte először 1893. évi folyamának 14. számában fénykép nyomán. Most színes reprodukcióban mutatjuk be, mely László Fülöpnek a Történelmi Arcképcsarnok számára festett kitűnő másolata szerint készült. A kép a francia arcképfestés hatását mutatja, színben s a pompás ruha jelentőségének fokozásában. De itt a külsőségek is igazán fejedelmiek: az arannyal kivarrt kék bársony dolmány, a biborszin mente s a hatalmas, fekete kócsagtollú prémeskalpag. S az öltözet nemzeti jellege megóvja a festményt a francziák barokk fölfuvalkodottságától. Az arcon is nyilvánul ugyan a külsőségek bevezése, mint pl. a finom, selymes bajuszok szinte gyengéd ábrázolásában, de e mellett érvényesül a jellem s a lélek is, a gyönyörű kék szemek derült tüzeiben, az ajkak pillanatnyi kifejezésében s a széles áll nyugodt erejében.

Rákóczi Ferencznek ez a képe az, a mely egyéniségét legvilágosabban állítja eléink s ez van hivatva arra, hogy a köztudatban, mint a fejedelem legjobb arcképe helyet foglaljon.

M. S.

JÖVEL SZENTLÉLEK ÚRISTEN!

Jövel szentlélek Úristen,
Mi bűneinknek gyógyítója,
Könnyes szemek száritgatója.
Óh, ki segít meg minket, ha te sem?
— Hajolj hozzánk kegyelmesen!

Jövel szentlélek Úristen! . . .
Rajtunk a vétek úgy eláradt,
Úgy elhatalmazék a bánat:
Hogy már csak kősa felleg a remény,
Egy-egy virrasztó szív egén!

Jövel szentlélek Úristen!
Szüld újjá e fásult világot;
Gyújtsd fel szívünkben azt a lángot,
Melynél az ember egykor föllelé:
Újtát az eszmények felé!

Jövel szentlélek Úristen! . . .
E törpe kor gyávan, hitetlen,
Nem bizik, néz, az égiekben.
Odadja rít bálványoknak magát,
És nem akarja — önjavát!

Jövel szentlélek Úristen,
Gyújts szent, merész tüzet szívünkben,
Mi gyarló ember-nemzetünkben.
Már itt kivívnunk az örök hazát;
— S egy boldogabb kor hajnalát!

Jövel szentlélek Úristen! . . .
Mit a próféták hirdetének,
Váljék valóvá már az ének.
— Hadd epedezzen néped ajakán:
Buzgóbb imádság ezután!

. . . Jövel szentlélek Úristen,
Mi bűneinknek gyógyítója,
Könnyes szemek száritgatója.
Óh, ki segít meg minket, ha te sem?
Hajolj hozzánk kegyelmesen.

Szabolcska Mihály.

CSÜGGEDTEN.*

Kérde, hogy lantom oly rég mért pihen;
Képzelmem szánya szegve volna tán?
Az eszményekhez lettem hűtelen,
Mikézt harcoltam annyit szent tusán?
E hang, e szó meghatja lelkeket,
Megindul arra, tőle megremeg,
Csodás ígétet játszik én velem,
Sirjából multam árnya megjelen.

És fölidézi régi voltomat,
Midőn a hit szivemben épen élt,
Szárnyam bejártam az égboltokat,
S rajongtam, égtem az eszményekért.
Midőn egy szende lánykának kék szemén
A menny leszallt, mint földi tünemény:
Mi boldog és mi büszke is valék,
Zománcot, fényt kapott a földi lét!

A nemzet-ébredés dicső kora
Egybeforrasztá mind a lelkeket,
A szabadságnak édes mómora
Egész valómon átalreszketett;
Az eszmék harca szűz, nemes vala,
Mindenki tiszta lánggal lángola:
Zászlók alá szent hittel esküvünk,
A jelszó hangzék varáz-ígeként.

Reméltük azt, hogy még valóra vál,
Miert a multban annyit vér fakadt;
Nem rémitett a «nagyserif halál»,
Mitől már annyit nagy szív megszakadt:
Szabad, független, nagy magyar hazán
Csüngött a lelkünk hittel, igazán.
S ha harsogók a «rendületlenül!»-t,
Millyő szív összedobbant, lelkesült.

Oh, harsog most is . . . ámde kong a szív,
Nem ért az utca, más foglalja el,

* Felolvasta szerző a Kisfaludy-társaság legutóbbi ülésén.

ZRINYI ILONA.

Egykorú festmény Bath marcius hírlapban.

A régi jelszó most is harcra hív,
De a tömeg kenyeret követel.
Nem «fő a szívvel!» a jelszó ma már;
Az érdek köt le és sodor az ár,
Viszi magával a mult kincseit,
Oda az eszmény és oda a hit!

Haza borongva, búsan térek én,
Sebzett szívemnek gyógyírt keresek,
Hű hitvesemnek mélyázó szemén
Tükrözve látok bús emlékeket,
S ha csillan olykor édes mosolya,
Könny-fátyolán át rezdül sugara . . .
E röpke fényben látom mennymet,
De kétség marja árva lelkeket.

Oh, hogy tünékeny álom s elreplül
Ez is s marad a pusztá földi lét:
A szívnek zajló árja is lehül,
Elveszti lángját, lüktető hevét! —
Ne kérdd, hogy lantom oly rég mért pihen.
Eszményihez e szív nem hűtelen.
Óket ma is szenteknek érzem én,
De összetört a régi hit s remény!

Hegedűs István.

AZ A BIZONYOS «MIKOS.»

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fenntartásával.

(Folytatás.)

A császár meglepetve kiáltott fel, miközben egyre csóválta fejét.

— Akli! Vén gyerek! Mit kell hallanom? Milyen dolgokon jár a maga esze. Hát megbolondult?

— Talán. Mert a szerelem semmi esetre sem józan állapot és én szerelmes vagyok, úgy.

hogy a fölséged egyetlen szava — folytatá páthoszzsal (a mi pedig nem volt szokása) — megnyitja számomra vagy a mennyet az angyalok chórúsanak elbűvölő zenéjével, vagy a poklok mélységes gyehennáját az ördögök csordájának vartyogásával.

A császár elmosolyodott, mert oly furcsán illett Aklihoz a szónoki páthosz, mintha a házi macskának szársnyai támadnának és fölrepülne a felhők közé.

— Nincs rossz izlése, carissime, — felelte flegmával, — de hát ő velem mi van, ő velem, a leánynyal?

— Azt hiszem, ő is szeret.

A császár fölhúzta szemöldeit és tréfásan vonogatta a vállát.

— Akkor azután semmi közöm hozzá: ha a leány is akarja, volenti non fit injuria. Hanem azért el nem hallgathatom, hogy ön nem szépen viselte magát.

— Én fölség? — hüledezett Akli.

— Sőt úgy látszik, sikkasztott a prókátorok formulája szerint, — folytatá az uralkodó, — mert a megőrzésére bizott kincset saját céljaira fordította.

— Oh, fölség, — mentegetőzött Akli, e magasztos pillanatban nem tudván leszállani a tréfa prózájára, — ártatlan vagyok ebben; a szerelem jön és távozik észrevétlenül, mint az álom . . .

— Hát igen, — felelte a császár komolyan. — Beleegyeznek fölséged? — kaptá fel mohón a szót Akli.

— Mit is tehetnék egyebet? — szólt a császár. — Ámor nekem nem alattvalóm.

A kamarás és pillanatban Norbonne franciaia

követet és Metternich Kelemen herceget jelentette.

A császár távozást intett a köszönetet rebegő Aklinak s a belépő urakat a fejcsóválással kísért önkénytelenül elröppent felkiáltással fogadta:

— Micsoda különös neveik vannak az embereknek!

Norbonne a Mária Luiza házassági ügyében jött tárgyalni az elmenetel és egyéb részleteket illetőleg. A ravasz analízáló Metternich azonban az egész tárgyalás alatt, sőt még a kihallgatás után is sokáig igyekezett kitalálni a császári ajkáról kicsúszott titokzatos felkiáltás értelmét. Valami különös nagy háttért keresett mögötte! Pedig milyen jelentéktelen kicsiség volt az általuk most előkészített világtörténelmi drámához képest!

*

Akli lábai alatt égett a föld. boldog volt, szerette volna kikiáltani az egész világnak: Az enyém ő. Nekem adta a császár. Halljátok, nekem adta!

Egy percet sem késett, rohant le a lépcsőkön a legelső kocsiállomáshoz, belevetette magát egy droskéba és az Ungarngassába hajtott a 23. szám alá.

Huszonharmadik szám! Milyen szépen hangzik. Szavalni lehetne. Mennyi édesség egy számban!

A kocsis hajtotta a párolgó lovacskát, nem kímélte az ostort, de Aklinak nagyon lassan volt ez, nem bírt már az előtörő beszédességével és a mellett, hogy váltig biztatta a sietésre, másféléről is kérdezősködött.

— Házias ön, kocsis?

— Nem.

— Hát mért nem?

— Nem szoktam házasodni. — felelte kurtán a kocsis az okvetetlenkedő kérdésekre.

— Hát én rólam mit gondol, házas vagyok-e, vagy nem?

— Hm. Nincs a homlokára írva. Honnan tudhatnám?

— No lássa, pedig épen abban járok.

A kocsis megmosolyogta együgyűnek vélt utasát és foghegyről felelte:

— Igenis értem, ott lakik az illető, odamegyünk.

— Persze hogy ott. És most már azt is érte, hogy miért kell sietnem... Felfoghatja...

— Oh, hogyne? — vigyorgott a kocsis, — a házasságoknál mindig megmagyarázható a sietés. Értem az efféléket. Az az átkozott kilencz hónap! Hm. Az a bökkenő. Csakhogy azt nehez egy droskén beérni. Ah igen, a kilencz hónap. Úgy megjön uram, mint annak a rendje és... és...

— Maga ostoba ficzkó, — fortyant föl Akli, a hetedik égből lerántatva a durva ötlet által.

Behúzta fejét prémes kabátja gallérijába (bár egy csöppet sem fázott) és többet egy szót se ejtett, csak a 23-ik számnál ugrott le könnyedén, ruganyosan. Köröskörül csendes volt minden az utcában, csak a meghasogatott kapu mutatta az éjjeli események nyomait. Dimitri előjött a csöngetésre és miután Akli megnevezte magát, örvendezve bocsátotta be.

— Istenem, uram, kit látok! Milyen rég volt szerencsénk!

— Nem voltam Bécsben, kedves öregem; odahaza voltam.

— Ah, szegény kisasszony, hogy búsult.

— Búsult? — kérde Akli vidáman, mintha hájjal kenegethetné a szívét. — És miért búsult volna?

— Hát csak sajnálta önt, — felelte Dimitri zavartan, — hogy izé, (kereste az alkalmas

szót) hogy «szabadságon», hogy odahaza tetszik lenni.

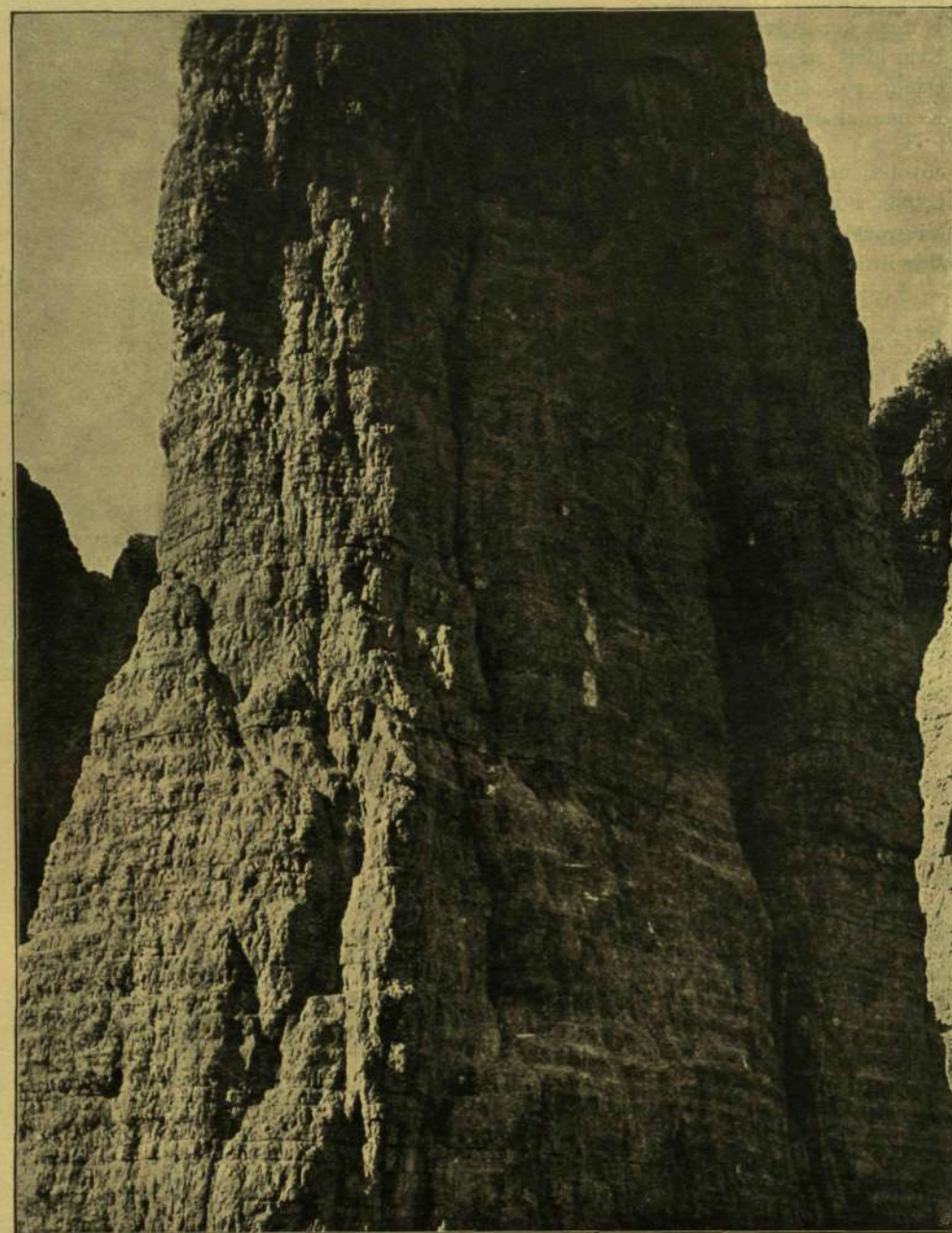
A szabadságon szót megnyomta Dimitri, mintegy értésére akarván adni Aklinak, hogy ő jól van informálva, de mint «finom» kapus, barátja a sima beszédnek.

— Nos és hogy van a kisasszony, nincs semmi baj?

— Isten valahogy megőrzött bennünket, magam sem tudom hogy. (Ajtatosan ég felé emelte a szemeit.)

Isten meg én, — gondolta Akli és fenhangon hozzá tette:

— Azt akarja ön mondani, hogy történt valami?

A KLEINE ZINNE ÉJJSZAKI FALA. (A falon a Fox-társaság tagjai láthatók.)

A DÉL-TIROLI DOLOMIT HEGYSÉGBŐL.

— Oh, dehogy. Isten ments. Semmi se történt, uram. (Oly ártatlan képpel tudott hazudni, mint egy miniszter.)

— Hol beszélhetnék a madame-mal?

— Az író-szobában van.

Madame Szilvássy felette barátságosan fogadta a látogatót.

— Isten hozta. Ejnye, de kapóra jön! Épen instancziát írok Kolowrat grófhhoz, hogy Kovács kisasszonyt vegyék ki az intézetből, mert itt veszedelemben forog ő is, az intézet is és az én existenciám is. Én nem állok jól többé semmiért.

— De én jól állok, — felelte Akli.

— Ejh, ön legfeljebb csak tegnap szabadult ki, mondta nekem a Búzavirág, hogy kegyelmet fog kapni, neki köszönheti Akli úr. Ön, mondom

legfeljebb tegnap jött, vagy ma és fogalma sincs a történetekről.

— Én mindent tudok asszonyom, a tegnap éjjeli eseményekről itt az utcában.

— Hogyan, — kiáltott fel Szilvássyné elsápadva. — Már beszélnek a városban? Hisz akkor az intézet renoméja el van veszve. Leányaitak baza viszik innen a szülők. Vagy talán csak a gaz Dimitri fecsegett önnek? Szóljon uram, az istenért!

— A városban semmit se tudnak, madame, és Dimitri hallgatag, mint a csuka, de én magam itt voltam az éjjel, az ostromlók között, bőrködmönben, tüszővel, karabélyllyal, mint a többiek és örököttem önök felett.

telte. — Hogy megnőtt, hogy megnőtt, mint egy jegenye.

— Búzavirág! — szólt a madame szigorú tekintettel. — Micsoda viselkedés ez! Akli úr nem játszó pajtás, se nem gyerek már, se még nem bácsi.

— Persze, ő csak Akli. De mikor én úgy örülök, hogy újra látom, hogy nincsen semmi baja.

— Hiszen jól van, gyermekem, helyes hogy örülsz, de az örömet is bizonyos esztetikus

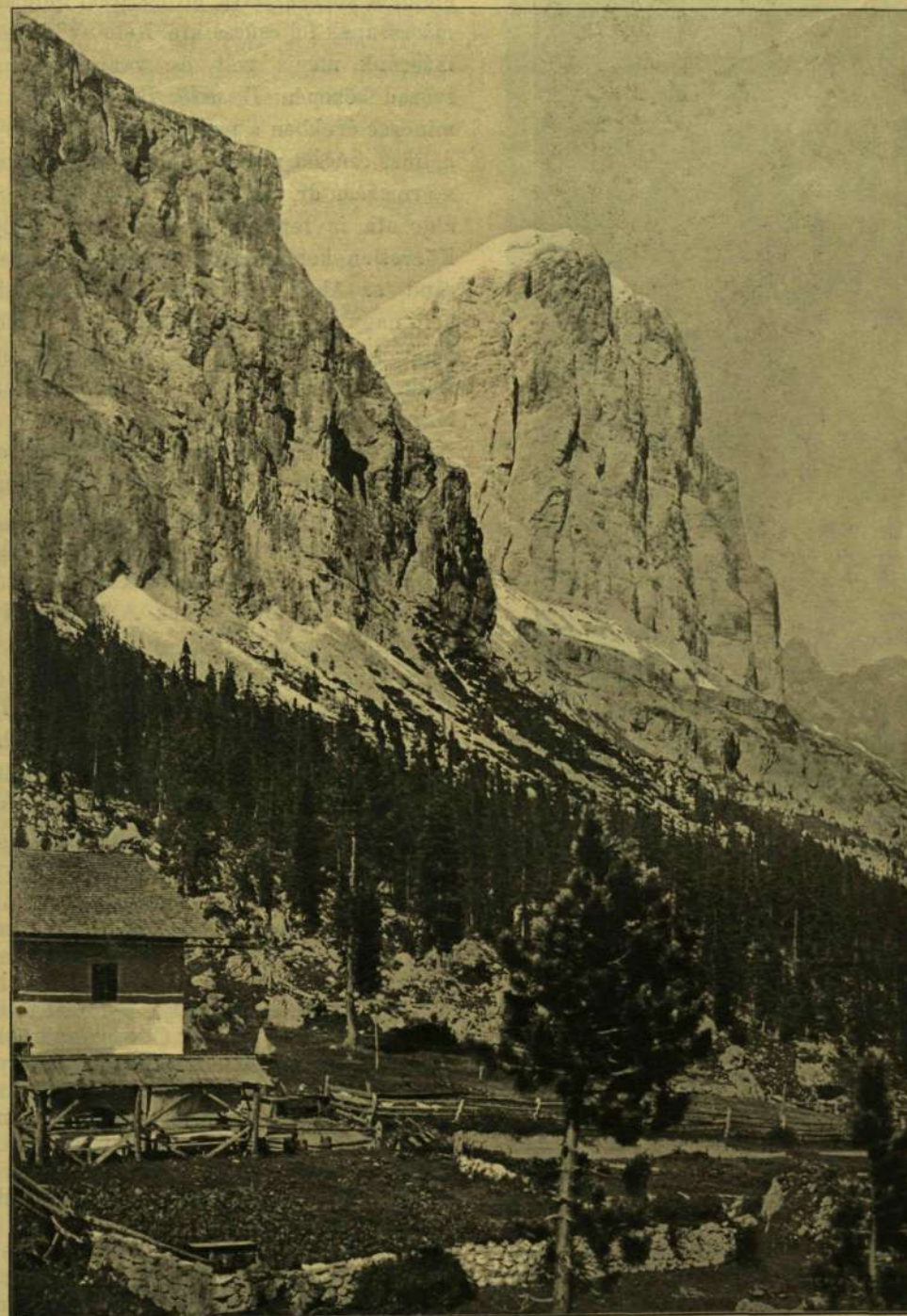
gotta a madame és hagyta a javíthatatlant a maga természetességében.

— Szabad kérdeznem, mikor érkezett tisztelt uraságod? — folytató fáradt, nyegle hangon, a hogy a nagy dámák beszélnek, kik minden ki-ejtett mondat után legyeznek magukat.

— Ő a kezében levő könyv rezgetésével mimelte a legyezőt.

— Tegnap este jöttem, — felelte Akli.

— Úgy? Tegnap este? (A Búzavirág arca láthatólag elborult.) Szép, hogy hozzánk is

TOFANA DI ROCES. (Ópizno Falsarego.)

A DÉL-TIROLI DOLOMIT HEGYSÉGBŐL.

formák közt illik mutatni. Épen ez a nevelés művésze.

— De lássa, madame, mikor ő engem soha sem vesz komolyan, hát miért vegyem én őt komolyan?

— Ha egyéb okból nem, hát azért, mert én kívánom.

— Oh, a madame kedvéért szívesen.

S ezzel elugrott Aklitól hátra vagy három lépésnyire, felhúzta a szemöldökeit, melyek fontos ívben árnyalták szép szemeit, hosszúra, ünneplésre idomított arczocskáját s aztán szabályszerűen meghajtotta magát a divatos piouette mozdulattal, széthúzva a szoknyája két szélét kis lányosan, kecsesen, kaczkiasan.

— Alázatos szolgálója, szolgabíró kutyája.

A hazai ízű tréfás szólamon jól kacza-

elfáradott, és hogy ilyen hamar (az ilyen hamar észrevehetőn kiélezte). Csakhogy talán nem is nekem szól ez a vizit? Hiszen én talán meg sem tudom, ha Dimitri apó az imént meg nem zörgeti a szobám ablakát, hogy «itt van a Herr von Pakli». De persze, persze andere Städtchen, andere Mädchen. Bizonyára megismerkedett valami egérke kisasszonnyal a szomorú fogságban és én talán alkalmatlan is vagyok most...

— Oh, hogy is ne. Hisz azért jöttem. Közleni valóm van önnel.

— Tehát igazán nem zavarom önöket?

A madamera nézett kérdőleg.

— Csak maradj itt, gyermekem. Épen az éjjeli dolgokról beszélgetünk Akli úrral. Oh, istenem mennyi bajt okozol te nekünk, Búzavirág!

Búzavirág a vállát vonogatta, miközben elbűvölőn hullámzott a hattyú nyaka tündéries vonalaival, apró gödröskéivel, mélyedéseivel és kidudorodásaival.

— Nem tehetek róla, néni.

— Persze nem tehet róla, szegényke, — mentegette növendékét Szilvássyné, Aklihoz fordulva s mintegy felvilágosítani akarván őt az igazi okról, latinul folytatá: «Habet pulchritudinem periculosam». (Veszedelemes szépségű.)

Akli arczán csodálkozást lehetett olvasni. Hiszen oly beszédes arcz volt ez a vibráló idegeivel, mint egy nyitott könyv. A madame azt hitte, hogy a fölfedezés lepte meg. A leány azt hitte, azon csodálkozik, hogy a madame milyen okos, még latinul is tud. Akli pedig nyilván azon csodálkozott, hogy a madame milyen együgyű, mint titkot árulja el, hogy a leány milyen szép. Hiszen tudta már azt ő azelőtt is.

— Képzeld csak szíveském, — ujságolta továbbá. — Akli úr itt volt az éjjel a Szepessy emberei között.

Búzavirág arczán nem látszott semmi csodálkozás.

— Tudtam, hogy ott van, — felelte egyszerűen.

— Te tudtad volna? Honnan? Miképen?

— Csak éreztem, de az biztos volt és nem féltem egy csöppet sem.

A férfi szíve nagyot, kevélyet dobbant s há-lás tekintete lágyan simogatta e szavakért.

A leány kissé elpirult s behunyta a szemeit.

— Pedig a dolog komoly volt, — jegyzé meg Akli, — és én magam is szepettem már.

— Ne mondja! Komolyan hiszi tehát, hogy el akarták rabolni a mi Búzavirágunkat?

— Nemesak hiszem, de tudom; magam is a megfogadott insurgensek közt voltam, a kik egyenesen azzal a czéllal jöttek Pozsonyból, közel háromezrészre, hogy a kisasszonyt erőszakkal viszik el innen. Híntó, bunda készen várta a szomszéd háznál, váltott lovak az úton, Pozsonymegyében pedig egy bástyafalas kastély-kalitka, a hová bezárták volna a madarat.

— Szent Isten, atyám! — szörnyűködött Szilvássyné, elhalványodva a gondolatól is. — Lehetséges-e?

— Hogyne! Az bizony lehetséges. A közbiztonság hiányos itt Bécsben. Az insurgensek vásott gyerekek, szeretik a csíny, veszedelmet, az az elemük, a kormány-gyeplők gyenge kezében vannak, azt pedig a ló is mindjárt észre veszi, hát még az ember, hát még a magyar ember...

S itt aztán elbeszélte Akli az egész tervet, milyen gondviselészerű módon jutottak kezébe a sötét szándék egyes szálai.

Eközben sötét lett a szobában. Az este ilyenkor karácsony tájban nem közeleg méltóságosan lassan, mint nyáron, hanem egyszerűen leugrik valahonnan a padlásról: «hip-hop, itt vagyok, mint a fekete szurok». Dimitri két meggyújtott fagygyertyát hozott be s néhány hasábot tett a kandallóba. A lángok gyorsan, falánkül csaptak össze az új táplálék fölött, nyalalodtak, pattogtak, pörölte, a nök pedig borzongva hallgatták a történeteket, mint valami kísérletes mesét, melynek szörnyűsége folyamatát csak a madame «ah, oh» kiáltásai zavarták meg imitt-amott azon helyeknél, mikor Ragybunkó megelőzi őket a Kolovratthoz irt levéllel, tágul a tüdő, nehéz sohajtás tör ki a mellből: no, hála Istennek — és az olyan helyeknél, mikor Ragybunkót megkötozve találja a szekér alján, összeszorul a szív és hideg béka fut végig a hátgerinczen...

A Búzavirágot megviselte a mese, remegve húzódtott egyre közelebb-közelebb a madámhoz

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRA CZECCÉN, ZALA GYÖRGYTŐL.

míg végre egészen odasimult a szoknyájához és a nagy kendője lecsüngő szárnyába bújta el a fejét. A kis szíve pedig úgy pihegett, úgy dobogott, hogy a madame is hallotta és lehajolt hozzá, kétfelé simította a haját és egy csókot lehelt az izzó homlokára.

(Folytatása következik.)

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRA CZECCÉN.

A fehérmezei Czece községben május 24-én avatták föl néhai Erzsébet királyné szobrát, melyet özevgy Bauer Antalné áldozatkészsége emelt s most ott áll a magyar község legszebb helyén, a Bauer-kastély lombos és virágos bejárójához. A szobrot Bauerné a megyének ajándékozta, mely a gondozást Czece községére bízta. Lépcsőkön emelkedő kő háttér elé van helyezve a királyné mellszobra s felül mennyezetes ernyő hajlik a szobor fölé. A jóhatású építészeti részt faragott virág motívumok s legfelül a magyar korona díszítik. A szobor építészeti része Tóry Emil műegyetemi tanár műve s hatásosan emeli ki Zala György jeles szobrászunk szép mellszobrát, mely a királynét a koronázási időből ismert képe után ábrázolja. Ugyanazon mintára készült ez, mely Zalától a Park-klubban látható.

A leleplezésre Czece községet zászlókkal fűzerekkel díszítették. Székesfejervárról különvonat érkezett a főispánnal és megyei tisztviselőkkel. Buda-pestről is sokan elmentek. A közoktatásügyi mi-

niszteri K. Lippich Elek osztálytanácsos képviselte. Az ünnepély isteni tisztelettel kezdődött. A szobornál Hercegg Ferenc beszélt először, majd báró Fiáth Pál főispán és Lippich Elek, kinek beszéde alatt leplezték le a szobrot. Csillag Teréz a buda-pesti Vigaszínház művésznője szavalt a *Farhas Imre* alkalmi költeményét. A székesfejvári honvéd zenekar a királyné kedvelt dalát *„Lehullott a reggő nyárfa ezüst színű levele”* játszotta. *Huszár Ágost* alispán átadta a szobrot a községnek és *Sebestyén István* bíró ígéretet tett, hogy gondját viseli. A Kőlcsey himnusza közben oszlott szét a közönség.

ÜTTALAN UTAKON.

Tárgyanál és cseláztatánál fogva egyaránt érdekes és értékes könyvet adott ki *„Üttalan utakon”* ezimel Pozsonyban dr. Jankovich Marcell. A szerző az alpinizmusnak, az alpesi hegymászás nemese sportjának igyekszik híveket szerezni könyvével, a mely e tekintetben nálunk úttörő. Ezért, miután bevezetésésként lendületes szavakkal, meggyőző módon fejtegeti az alpinizmus lényegét, hasznát a s benne lehető élvezetet, további fejezeteiben leírja saját, a dél-tiroli dolomit-hegységekben végzett hegymászásait, csupa oly utakkal foglalkozva, melyek vagy unjón fölföldöztek, vagy pedig nehézség tekintetében elsőrangúak. A szerző nem egészen egy évtized alatt több mint hetven ilyen utat tett s köztük néhány olyat is, a melyekben

ővé az elsőség, így pl. a Marmarole-hegycsoport egyik nagyon veszedelmes csúcsára, a Campanile di San Marcóra ő jutott fel legelőször két vezetője kíséretében. A szerző, ki néhány év előtti lírai költeményekkel keltett figyelmet maga iránt, élénken, hévvel, az olvasó képzeletére hatva mondja el útjait s minden sorát a természet lelkes szeretete melegíti fel, elragadtatása egy-egy szép természeti képen valóban ékesszólóvá teszi. E mellett könyvét számos szépen sikerült képpel ékesítette, melyekből kettőt mai számunkban mutatványul közlünk.

Nálunk az egekbe nyúló magas hegyek szeretete csak nagyon keveseket lelkesít arra, hogy életüket kockáztatva, erőfeszítést nem kimélve mászsanak fel csúcsaikra. Néhány kiváló hegymászónk mégis volt és van: így a múlt század közepén Tessedik Ferenc, a ki a harminczas években a pyrenaei hegyek több veszedelmes csúcsát mászta meg, később a pozsonyi származású dr. Zsigmondy Emil, a ki 1885-ben áldozata is lett hegymászó szenvedélyének. Közvetlen kortársaink közül báró Eötvös Loránd, az Akadémia elnöke szerzett e tekintetben nagy hírnevet s kitűnő hegymászókként ismeretes két leánya is, Eötvös Rolanda és Ilona báróné asszonyok, a kiknek Jankovich Marcell könyvét ajánlotta.

A két ifjú báróné asszony különösen egy úttal tette magát emlékezetessé a hegymászás terén: a 3220 méter magas *Tofana di Rocas* megmászásával, e sziklatömbnek meredeken lecsúszó déli falán. Az általuk követett utat róluk is nevezték el *via Eötvös*-nek. A *Tofana di Rocas* a déltiroli Ampezzótól nyugatra esik, mint egyik tagja egy hármass csoportnak, melynek másik két tagja; a *Tofana di fuori* és a *Tofana di mezzo*. E három csúcs égbetörő sziklafalával sok érdekes feladatot állított a vállalkozó hegymászóknak, de egyet sem érdekesebbet, mint az előbb említett, melyről Jankovich könyvében a következőket olvassuk:

A *Tofana di Rocas* különösen leköttette érdeklődésemet, mert déli falának szertelen arányai az összes Alpesegekben ritkítják párjukat. Ha valaki a Cinque torri tövéből erre a hegyre tekint, olyan alakban látja a falat, mint egy óriás, középen kettészelt Cheops-gúlának metszési lapját, melynek sziklái tagoltak ugyan, de nem képeznek lejtős bordákat és vállakat, hanem mint merőleges iszonyú pillérek támogatják a föfalat. Ennek a megszakítlan szirtfalnak relatív magassága a törmelék határától a csúcsig legalább egy kilométer; ennek a leírhatlan meredekségnek közepén húzódik fel a világ-híres *„via Eötvös”*.

Mindig emlékezetes marad az szép ragyogó augusztusi nap (1901), mikor két fiatal magyar hölgy párját ritkító bátorsága és akadályt nem ismerő energiája megtörte a *Tofana di Rocas* falának varázsát. Erre a munkára csak a hegyek és a természet rajongó szeretete adhat erőt és hivatást, — és ennyi lelkesedést csakis a teremtés oly művéből lehet meríteni, mint a minő a *Tofana di Rocas*. Ritka szép nyári nap volt, mikor a föld pompáinak színeinek és kinésinek pazar ékesiségeivel; az ég is mosolygott a csillagos mozdulatlan levegőn át, mintha örömmel pártfogolná a bátrak vállalkozását. Midőn Cortina karesú campanilija alatt a viharedzett vezetők csoportja meglepetve emelte kezét szeméihez, mikor a világ minden részéből odakerült vándorok ámulva adták egymásnak odább a táveszveket és mindenki susogta azoknak nevé, a kik ott a szédületes magasságban bebizonyították, hogyan kell a lehetetlent lehetségessé tenni, csak lelkesedni kell a kitűzött célért és merni, — igaz büszkeséget éreztem a magyar név hallatára; s midőn este-felé Pocol és Falzarego közt jelezte egy örömtűz a csúcsnak elérését, úgy éreztem magam, mint a bajtárs, ki a győzelmes esata híret hallja, melyben a vele rokon gondolkodásúak legyőzték az aránytalanul hatalmasabb ellenfelet.

Ez az út a könyv szerzőjét is nagyon von-

zotta a tervét a múlt év július 29-én meg is valósította két vezető, Dimai Antonio és Pietro Siropaes kíséretében. A vakmerő hegymászás leírásából a következőket vesszük ki a könyvből:

Réggel felhatkor ott álltunk az óriás falnak tövében. Rövid reggeli után, élünkön Antonióval már ostromoltuk a sziklát arról a feltűnő kis hófoltról, honnét egy év előtt kiindult az Alpesek egyik legszebb bravúrja, ennek a túrának első merész koncepcziójú és még merészebb kivitelű megjárása, mely végre valóóság alpesi lett volt.

A megkezdett sziklapilléren nem igen akad olyan részlet, mely könnyű volna, de kezdetben a nehézségek színvonala még sem éri el a lehetőség határát. A haladás iránya majdnem egyre merőleges, egy pillantás a közvetlen homlokunk felett emelkedő sziklafal végtelenségére, könnyen abba a hitbe ejt, hogy sisyphusi munkára vállalkoztunk. A napkeltekor rendszerint beálló hidegebb levegőben és reggeli árnyékban nagyon kínos volt a kapaszkodás, mert a sziklák olyan hidegek, hogy érintésükre az ujjak megmerevednek és elvesztik tapintó képességüket.

Egész az óriás sziklaöböl, melynek hófoltját a hegygerincz éléig felnyúló sima sárga falak környezik, egy pár nagyon megerőltető kaminrendszer (tűzfalba vájt kürtőhöz hasonló merőleges sziklarepedés) okozza a főnehézséget, de az igazi *«coup de maitre»* csak ezen a szikla-öblön túl van. Ezt a néhány lépés széles hófoltot rohanva kell megjárni a tulsó partig, mert a felső gerinczről gyakran repülnek le száz méteres ívekben egyes kődarabok a dérolvasztó napsugár hatása alatt; ez a részlet emlékeztet a középkori várak ostromára, midőn a falon kúszó hadiakra felülről köveket hajgált a rejtett ellenség. Néhány rövid kötélhossz és ott álltunk a napi munka legkeményebb része előtt, a 30—40 méternyi fal alatt, melynek első bevételéhez zseniális tájékozó képesség és valóóság vitézség kellett.

E fal legyőzése Antoniónak is vagy 18—20 perczig tartott; a kötéllal biztosított következő azonban nem választhatja azt a tört vonalú utat, hanem kénytelen zsinóregyenesen a magasba küzdeni, mert másként a feljutott vezető álláspontjához annyira ferde irányba kerülne, hogy megcsúszás esetén ingamódra átlengene a szomszédos sziklabordához és akkor nincs emberi erő és ügyesség, melylyel meg lehetne váltani az egész társaság életét. A lefüggő kötéllal egyirányú úton egy függélyes, feketés homorú kőlapról kell elkapni jobbra a nagyon magas szirtrocskát, melyről föl lehet húzódni a szűk repedésbe. Nem hiszem, hogy valaki megpróbálná ezt a mozdulatot, ha nem tudná, hogy bíróság acélkezék tartják felette a derékre szorított és jó nagy súlyt kitarító kötelet; mondhatom, míg pihegve és feszült szemekkel kerestem, hol kapjam meg a legközelebbi sziklát, nem minden irigység nélkül pillantottam át a közelemben keringő madárra. Elmúlt a túra krízise és a fal tövében érzett nagy vállalkozási kedvet felváltotta valami jól eső megkönnyebbülés érzete, hogy a kéz egy pár karcolásán, a térdek és könyökök néhány kék foltján kívül nem szednek nagyobb vámost ezek a kősorompók.

A fal fölött levő terraszról át kell lépni a szirt merőleges élén az ismeretlen Falzarego felé és végig kell járni a 60—70 méter hosszú vízszintes kitérőt a fal alatt, keskeny köveken, vagy 1000 méter függélyes magasan a *Tre Sassi* felé vezet út felett. Ez a *«Traversirung»* egyike a legérdekesebbeknek az összes Alpesegekben; roppant exponált és nehezebb az a körülmény, hogy a kapaszkodók nem maradhatnak ugyanazon a színvonalon, hanem majd 1—2 métert felé, majd ugyanannyit felfelé kell előre nyomulni; azonban hármassban jól lehet egymást kölcsönösen biztosítani és az első megmászás alkalmával hátrahagyott a kötélluhok nagyon könnyíti a munkát. Ezután már csak egy nehéz kamin következik, melynek domború alsó végével csak nagy erőfeszítéssel lehet megbirkózni, mégis emél az akadálytól már nagyon érezni a csúcs közelségének befolyását és hatalmát. Felejtünk mindent, — fáradságot és kiállott veszélyt; nem érezzük a karcsokat újainkon és könnyedén surranunk tova az utolsó erőpróbakon, mert a csel közvetlen közelsége erő-

RÁKÓCZI ÜNNEPELY KOLOZSVÁRT, A MÁTYÁS-KIRÁLY TÉREN.

áraszt a testbe, lélekbe és mágnés módjára vonz magához.

A kösziklán ez az egy kilométer emelkedés, talán összesen két kilométer hosszúságú útra elosztva, — épen hat órát vett igénybe.

Vége volt az utolsó nehézségnek és megkezdődött az a részlet, melyet legzavesebben engedtünk volna: a végső hegygerincz meredek törmeléke. Lassú tüpegésben kénytelen az utas és véget érni nem akaró törmeléken lejtőn odább emelkedni.

Fél egykor álltunk az ismerős csúcson, 3220 méter magasan a tenger felett. (Egy óra pihegés levonásával 8¹/₂ órát mentünk Pocoltól; 2¹/₂-et lejtőn, 6-ot sziklán kapaszkodva.) Hálásan és őszinte bámulattal ráztam meg hű kísérem kezét és aztán letelepedtünk a kis kőhalom mellé, hogy vörpös tiroli borral közzintunk az előzők, a jelenlevők és a következők egészségére.

Hasonló érdekességű az az út, melyet Jankovich szintén a múlt évben tett, augusztus 6-ikán a lavaredói három csúcs egyikére, az u. n. *«Kleine Zinne»*-re. Ez útját így írja le:

Réggeli hét óra tájba vonultunk a *Kleine Zinne* éjszaki bástyája alatt arra a meredek hónyelvre, mely a *Kleine* és *Grosse Zinne*-t szét hasított, roppant szűk és vagy 400 méter mélyű részől húzódik le. Hozzáálltunk a mai nap feladatához. Az éjszaki fal alsó építménye a hónyelvtől a kis nyeregig terjed, mely a *Kleine Zinne* két ormát, a *Landröböl* is látható alacsonyabb *Punta di Fridát* és a szinte dór oszlop karesúságával feltornyosuló fűcsúcsát (2881 m.) szétválasztja.

A sziklanyeregből fenséges karcsúsággal emelkedik a *«Kleine Zinne»* tulajdonképeni forma. Méreteihez képest keskeny, mint egy minaret; oly meredek, hogy az, ki tövében hanyatt fekvé bámul fölfele, azt képzelheti, hogy legott ráomlik az egész 120—140 méter magas alkotmány és eltemeti az egész *Rienzi-völgyet*. Sárga falában két párhuzamos, szakadozott élű repedés húzódik függélyesen az oromig, a két óriás kamin; a baloldaliban van az út, ha ezt a hatalmas tornaszeret ezzel a szelíd névvel egyáltalán jelenni lehet.

A kamin bejárata előtt egy lapos szirtfal parányi egyenetlenségeivel kell megbirkózni. Szédületes helyen, alig újniyi széles dombordásokon, képtelen helyzetekben kell pár lépést balra tolni, hol azután egy kiálló kampós kő és egy a falban levő kis mélyedés, melybe két újat lehet csak beleilleszteni, lehetségessé teszi a felhúzódat arra a keskeny erkélyre, melytől kezdve jóformán toronyegyenesen folyik a munka.

A kamin szűk és falai oly csupaszok, hogy a scarpettával (szövet vagy madzag-talpú könnyű

fűzős cipő) is alig találni rajtuk valami támaszpontot, soká keresgélni és tétovázni pedig nem lehet, mert a sziklafalak nagyon eltolnak maguktól és a parányi kötőréseknek karral függni nagy erőpazarlás. Folyton 2—300 méter magasságban forgolódnak a törmelékmezők fölött és ezek közt és köztünk nincsen más, csak a végtelen üde, de kapaszkodni valót nem igen adó levegő.

Még egy kemény részlet várt itt reánk, az a nevezetes sárga fal, mely visszariasztotta az első kísérletezőket. Itt a hasadékok jobban szét nyílnak és a sziklafal befelé homorú, majdnem derékszögű sarkot képez, melynek bal falán sárga kőtorlaszok függnek, mintha démonok rakták volna a kifáradt ember útjába a kődarabokat, melyek a legkisebb érintésre is kattogva zúdulnak le a feneketlen mélységbe; a jobb falon valakégy feljebb lehet jutni, de a kinek jobban tetszik, itt elhagyhatja a repedést és kitérhet jobbra a nyílt exponált falra, hol a nehézségek nagyobbak, de a kőzet biztosabb.

Önkénytelenül le kellett pillantanunk a szikla és attól ellálló testünk között: feneketlen mélységet látunk, a minőről csak a léghajós alkothat fogalmat magának. Még csak egy kis nyugodtság, pontos számítás és elszánt erőmefeszítés és egyik lábbal feltérdelhetünk a rövid, alig néhány méter hosszú gerincz be-metszésébe. 11 óra volt; a nyeregűl a csúcsig mindenkinek körülbelül két óra fog kelleni, pedig csak 120—140 méter út tesz meg.

Pár lépéssel a csúcson voltunk. Az életnek vannak remek szép pillanatai, melyeket mi magunk ezerszer is, egész közvetlenségükben fel tudunk eleveníteni lelkünk belsejében, de nem leszünk képesek csak egyszer is másokkal megértetni és átérztetni, mert szegény a nyelvünk. Ez a pillanat ilyen volt.

RÁKÓCZI-ÜNNEPELYEK.

Rákóczi Ferenc szabadságharcának kétszáz éves emlékét országsszerte ünnepi a hazafias kegyelet. A tanuló-ifjúság rendezte a legtöbb helyen az ünnepeket, de a hatóságok sem maradnak el. A nyáron ünnepel Rákóczi kurucz városa, Kassa, a hol országos lesz az ünnep, a kétszáz év előtti szabadságharc emlékeinek történelmi kiállításával. A mozgalom egyszersmind újra fölélesztette azt a kívánságot, hogy

* Rendkívül érdekes látvány e túrát végignézni, különösen ha valaki már az egész utat ismeri. Pár nappal később Eötvös Rolanda és Ilona bárónék tették meg ugyanezt az utat két vezetővel; én a törmelék egy nagy kőtömbjéről figyelemmel kísérem minden mozdulatot. A sziklán tapadó apró alakok minden fordulattal szabad szemmel lehetett észrevenni és minden szót meg lehetett érteni a kristálytisztá levegőben.

a fejedelem és bujdosó társai hamvait hazahozták török földről.

Kolozsvár városa, az erdélyi fejedelmek egykori székhelye, május 24-ikén áldozott a néhai fejedelemnek. A várost fellebegtették, kivilágították; a törvényhatóság ünnepi ülést tartott, az egyetemi ifjúság a maga gyülekezetében lelkesült. Budapestről több képviselő is lement a kolozsvári ünnepélyre. A város közgyűlésén gróf Bélyi Akos főispán és Szvacsina Géza polgármester megnyitó beszéde után dr. Márki Sándor egyetemi tanár tartott fölolvastatást Rákóczi-iról. A gyűlés elhatározta, hogy a fejedelem hamvainak hazahozatala ügyében kérvényt intéz az országgyűléshez. Majd a megyeház nagytermében volt szavazás, felolvasás, zene. Délben a Mátyás-szobor körül sereglett össze a közönség. Itt Kun Béla, a kolozsvári Rákóczi-bizottság elnökének hazafias beszéde után Hock János országgyűlési képviselő szónokolt még Rákóczi-iról nagy hatással. A kolozsvári ünnepélyről készült képünk éppen azt tünteti föl, mikor Hock beszélt a szónoki emelvényről. — Délután az ifjúságnak az egyetemi épület termében tartott gyülekezetében folyt tovább az ünnepelés. Dr. Apáthy István prodékán, Bedőházi János képviselő, Benke Antal, az egyetemi kör elnökének beszédei után az ifjúság Hock Jánost is hallani akarta, a ki engedte a kívánságnak. Este a színházban dísz-előadást tartottak.

Debreczen városa, melyet Rákóczi szabadságharczaihoz sok emlék köt, május 22-ikén tartott ünnepi közgyűlést, melyen az összes hatóságok megjelentek. Puky Gyula főispán beszéde után Thaly Kálmán, a város egyik képviselője, a jeles történetirő tartott előadást a Rákóczi-korról, melyről annyi kötetet írt. Mint e kor történetirőjét Debreczen díszpolgárává választották Rákóczi hamvainak hazahozatalát Debreczen is sürgeti az országgyűléstől.

EGYVELEG.

* A világ legnagyobb vitorláshajója most készült Amerikában a Fore River nevű hajógyárban. A hét árboczos hajó hossza 132 méter, szélessége 16 méter. A hajó teste és árbocjai acélból készültek, vitorláinak fel- vagy bevonását gépek végzik, ugyanily módon történik az óriási horgonyok felhúzása, valamint az emelődaruk és kormánykerék kezelése is. Ezek folytán a hajó legénysége mindössze 19 emberből áll. A hajó másfél millió frankba került.

* A dicsőség hiú voltáról fura módon győződött meg egy amerikai zeneszerző, Mac Dowell. Megbízott egy vállalatot, hogy gyűjtson számára össze mindent, a mit a lapok róla írnak. Tömérdek újságszelvényt kapott, de ezek legnagyobb része nem ő róla szólt, hanem — a Mac Dowell név meglehetősen elterjedt lévén — mindenféle cirksuzi birkózókról, színészekről, üzletemberekről, stb., végre egy csomagot küldtek neki, mely annyi újságcikket tartalmazott, hogy a zeneszerző nagyon híres férfi lett volna, ha mind róla szól. Csakhogy nem ő róla volt ezekben sem szó, hanem egy névrokonáról, a ki híres lókövő volt, a míg fel nem akasztották. A dühre gerjedt zenész ekkor levelet írt a vállalatnak s felkérte, hogy ne küldjen neki több újságszelvényt, nincs már rájuk szüksége, hiszen felakasztották.

* A Themze alatt új alagút épült Londonban gyalogjárók számára, mely Millwall külvárost Greenwich-csel összeköti. A 371 m. hosszú alagút fúrása sűrített levegővel történt s az építés egész ideje alatt baleset nem fordult elő. A forgalom megkönnyebbítése céljából a Themze alatt ezen kívül még néhány alagutat fognak építeni.

* Szarvas a múlt századokban hasonlíthatatlanul több élt Európában mint jelenleg, a mit számos egykorú feljegyzés bizonyít. Így többek közt említik a krónikák, hogy az 1573-iki roppant hóesések és nagy hidegek következtében a Németországi letzlingi erdőségekből 3000 szarvasnal több pusztult el. A szarvasok egykor roppant számára mutatnak a fennmaradt feljegyzések is néhány nevezetesebb vadászati eredményről, valamint azon összeállítások, melyekben egyik-másik fejedelem vagy főúr által elejtett vadak száma látható. Így pl. I. János György szász választó-fejedelem 39 év alatt — 1611-től 1650-ig — nem kevesebb, mint 15,637 szarvast, a fia pedig 23 év alatt 6395 szarvast ejtett el. Ugyancsak a tizenhetedik században a mai Poroszország területén rendeztek egy választó-fejedelem tiszteletére nagy vadászatot, melyen szintén vagy 1000 szarvas esett el. Hatalmasan ki is fejlődtek a szarvasok a mai vadaskertekben élőkhez képest; még a régi feljegyzések nem ritkán tesznek 7—8, sőt 9 mázsás szarvasbikákról is említést.

* Floridában (Dél-Amerika) az asszonyok a padlót szappan helyett narancssal súrolják. A narancsot ketté vágva húsával tisztítják meg a deszkákat.

TARDOS VIKTOR.

A «Nero anyja» című tragédia első előadása a Nemzeti Színházban oly nagy és általános érdeklődés közben ment végbe, a milyenre ritkán van példa irodalmi és színházi életünkben. Az irodalmi körök már régóta várták az előadást azoknak a híreknek alapján, melyek a darabról itt-ott nyilvánosságra kerültek s mikor könyvtben megjelent a dráma, még nagyobb lett a várakozás: hogy fogja megállni helyét a színpadon. Általános volt a vélemény, hogy Tardos Viktorral új, érdekes és értékes írói egyéniség vonult be az irodalomba, a ki mellett nem lehet csak úgy pár közömbös szóval elhaladni, a kit beható figyelemre kell méltatni.

Az érdeklődés természetesen a drámáról áterjedt szerzőjére is — hiszen az irodalmi mű az alkotójától elválaszthatatlan — s a mit a távolabb állók is tudtak felőle, hogy festő-művész és már nem egészen fiatal ember, kedvező alkalmul kínálkozott arra, hogy hasonlatokat keressenek művészi és írói jelleme között s kutassák azokat az okokat, melyeknél fogva olyan korban, a mikor az ember már túl szokott lenni a pályakezdés tapogatózásain, föleserlelte az eszetét a tollal. Ez érdeklődés megadja az alkalmat arra, hogy Tardos eddigi pályáját is megismertessük.

Tardos (Krenner) Viktor 1866-ban született Budán. Édes atya Krenner József egyetemi tanár, a Nemzeti Múzeum ásványtani osztályának igazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, külföldön is szaktekintélynek ismert mineralógusunk. Édes anyja néhai Machik Mária volt, Machik Józsefnek, a Műegyetemen akkoriban a magyar nyelv és irodalom tanárának leánya, gyöngéd, költői lelkületű nő, a ki mint kiváló arcképfestőnő a hatvanas években női arcképfestményeivel a Műegyetem kiállításain feltűnést keltett s kinek a «Vasárnapi Ujság» régebbi évfolyamaiban is, többször jelentek meg rajzai. A kis Viktort az apja elég korán bevezette a természettudományokba, anyjától pedig rajzolni tanult. Ilyen légkörben növekedett fel és valódi innepnap volt reá nézve, ha a Nemzeti Színházban megjelenhetett egy-egy komolyabb darabot, a melyben Jászai Mari játszott, kinek művésze iránt már akkor is nagyon lelkesedett. Miután Budapesten, a piaristáknál bevégezte a gimnáziumot, az országos Minta-rajziskolába lépett, a hol különösen Székely Bertalan híres művészünk volt mestere, a ki a komponálásba vezette be. Ezután egy évre Münchenbe ment, tanulmányai kiegészítésé végett. Itt ismerkedett meg jelenlegi nevelőjével, Bock Amáliával, a ki maga is tehetséges festőnő. Külföldről visszatérve Lotz mester vezetése alá került és főleg a freskofestészetre adta magát.

A műtárlaton két nagyobb képet állított ki, melyek nymphákat és faunokat ábrázoltak. Nem sokára nagyobb megbízásokat is kapott. Megbízta a Vigaszínház mennyezetének megfestésével; a «Vigászműzsját» tüntette fel allegorai csoportok környezetében. Ugyancsak ő festette a színház függönyét, mely képeinek tárgya «Mátyás király és Beatrix királyné bevonulása a budai várba».

A mikor Ohmann Frigyes, a ki újabban a bécsi Burg új palotáját alkotta meg, a prágai új színházat építette, ajánlatára a prágaiak Krennert kérték meg a mennyezetkép megfestésére. E kép a vigászdialmenetét ábrázolja: kacagó, sipoló bachans- és faun-csapat suhan el a tragédia komoly alakja előtt. Prága szimbolikus alakját is oda kellett festenie a hagyományos cseh oroszálannal egyetemben s erről az alakról ma is azt vallják a prágaiak, hogy valóságos — Hungaria.

Itthon aztán magyar tárgyú kompozíciók foglalkoztatták. Ezek közül azt, mely Bottyán János kuruczainak a soprani sáncok ellen intézett lovasrohamát tünteti föl, a huszári kiállítás alkalmával a «Vasárnapi Ujság» is bemutatta volt.

Egyik legfőbb munkája a pannonhalmi milenniumi emlék kupolája mennyezetének fresko-

Darsi Adólf festménye.

TARDOS VIKTOR.

képe, melynek egyik részlete Árpád paizsra emeltetését, a másik pedig Ferencz József uralkodását ábrázolja. Az ő művei továbbá az ország-ház ebédelőjének freskói közül a bőség, aratás, szüret allegóriái; az Adria tengerhajózási társaság palotájának lépcsőházi freskója: az Adria istennője, a mint újjongó tritonok környezetében merül föl a habokból. Freskóit egységes kompozíció és a kivitel erőteljessége jellemzi. Két év előtt írta meg «Nero anyja» című tragédiáját. Jelenleg egy nagyobb szabású képet fest, mely Diána vadászatait ábrázolja. E mellett magyar tárgyú új tragédián is dolgozik.

NERO ANYJA.

Nero anyját, Tardos (Krenner) Viktor ötfevonásos tragédiáját május 22-ikén mutatta be a Nemzeti Színház. A darab iránt jó előre nagy volt az érdeklődés; a hírlapok már karácsonyi számaikban mutatóanyagot közöltek belőle s mikor a könyvpiacon pár héttel ezelőtt megjelent, irodalmi esemény gyanánt üdvözölték. A darab minden esetre átgondolt és komoly munka s a maga nemében újabb irodalmunkban nem igen találmi párját. A bemutató előadásra a kritika szemtől-szemben állván a darabral, megmérhette értékét.

Két hatás ölik legerősebben a szemünkbe. Az egyik az, hogy a festő meglátszik az írón, a jelenetek berendezésében, a másik a Shakspeare kultusza. Tardos tehetséges festő, de szorgalmas Shakspeare-olvasó is s az angol szellem-óriásnak még a modern színpadon nehézkes, gyakori színhely-cserélgését sem igyekszik elkerülni. Shakspearenek e követése árt is a darabnak; nyelve különben ragyogó, eszméjára mély, felépítése hatalmas s jellemzése erőteljes és eleven. Irodalmunk régi kitűnő drámái közül leginkább Teleki Kegycenzét juttatja eszünkbe a Nero anyja. Van is tárgyukban valami hasonlóság. A petyhüdt, hanyatló Róma, a gyöngye caesar és az asszonyok uralma mind a kettőben közös. Tardos Tacitusból merítette ihletét és alakjainak jellemét s részben talán objektívítást is. A jellemek rajzában s az események rendjén egyaránt ő hozzá tartja magát.

A darab a császári palota előtt kezdődik. A nép megtudja, hogy Claudius caesar meghalt s Róma ür nélkül maradt. Burrus elhíreszteli Claudius végakarátát, hogy Nero legyen caesar. A nép a holt caesarnak is engedelmessékedik s Nerót kikiáltja urának. De anyja, Agrippina, nem azért mérgezte meg férjét, Claudius s

nem azért ültette a trónra Nerót, hogy maga végkép ellessék a hatalomtól.

«Fiam caesar, fiam; ez azt teszi: magam vagyok caesar. Megrázkak most, világ, a míg karom törvény- s jogarként el nem ismered s előm nem hajdot zsá-molyúl nyakad.» Földéi tettét Nerónak, hogy ezzel hálát ébresszen benne s nyomban követeli is, hogy ellenségeit mind öltesse meg, Nero maga pedig ne találkozzék többé Poppeával, a csabítón szép és örülén nagyravágyó asszonnyal. De az estvéli orgán Ótho váltig dicsekszik felesége bajával, oda is hozatja, hogy megmutassa Nerónak s a caesar az asszony rabja lesz. A hatalom-féltő Agrippina meg akarja alázni az asszonyt Nero előtt, az ajtóhoz vonsozolja és kidobja. Poppea elkeseredve kiáltja vissza: «Elveszitek!»

És Nerón át megindul a két asszony harca. A győzelem a fiatalhoz hajlik. Agrippina dühében azzal fenyegetőzik, hogy megvallja bűneit a népek, azt is, hogy ő öltesse meg Claudius, azt is, hogy Nero fattyú s a trón Britannicusé ille. Kedvesével, Pallással azt a tervet főzi ki, hogy Nerót felzúdítja Britannicus ellen s ha ezt Nero féltékenységből megöleti, a testvérgyilkost letaszítja a trónról s Pallast ilteti helyébe. «Villama czélt véte talál.» Midőn mérgezett poharat kínál Poppeának, Nero kikapja kezéből a serleget s Britannicusnak nyújtja, a ki rögtön meghal tőle. Anyja rásújtja Neróra a testvérgyilkosság vádját; ő Poppeát akarta megmérgezni, a ki vésszélyes Neróra. A két asszony egymásnak is rohan s Nero anyja arcul üti Poppeát. A szerelmes caesar dühében Corsicába száműzi anyját.

De Agrippina nem megy el. Nero tehát cselhez nyúl. Színleg kibékül anyjával, megkérleli, hozzá utasítja a parthusok köveit, hogy ő fogadja hódolatukat; a szeretet örvé alatt aztán hajóra csalja, hogy Bajaba menjen s a már e czélra épített hajó a tengeren ketté válik és elmerül. Agrippina azonban partra jut, felláztatja a népet Nero ellen, a ki anyját meg akarta öletni. Nero éppen orgiáról jó, faunoknak és bacchans-nőknek öltözött kísérettel. A katonaság egy része Agrippina mellé áll. Utcái harc támad, melyben Pallas elesik. Holttestét Nero elé hozák, de Poppea Agrippina elé vitesi s a mikor a caesarnő megpillantja holt kedvesét, őt is halálos ütés éri, a szin mögül meg behallatszik hörgő kiáltása: «Döfd át e keblet, mely Nerót szüli!» s csakhamar behozzák az ő holttestét is Nero és Poppea elé. A lázadás tüze magasra lobog s behallatszik a csöcselék rivalgása: «Üdv, Galba imperator!»

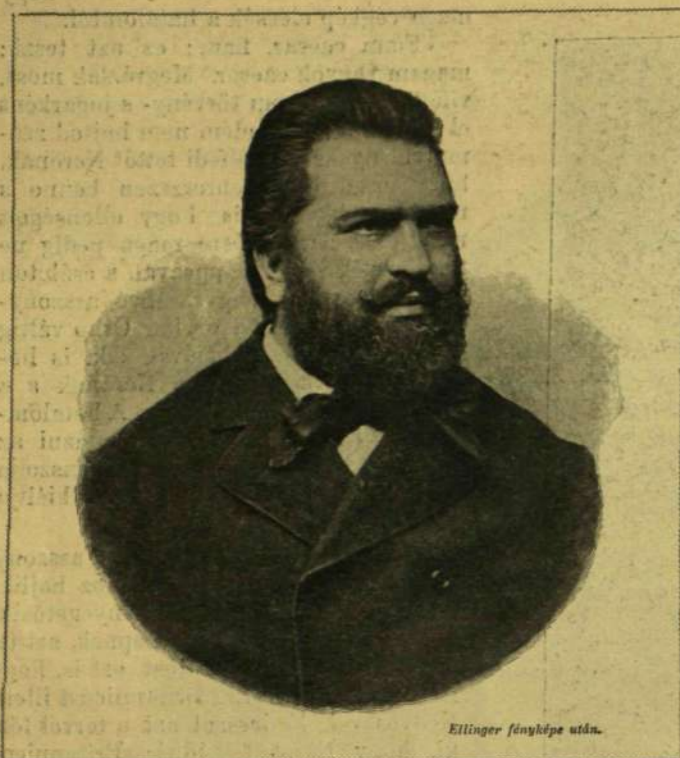
A mindegyre harapódzó belső tűz végül mindent romba dönt; öngyilkos lesz a becsületes Burrus s a bölcs Seneca, keserűen meghasónolva önmagában, pár szavával bezárja a darabot. A darab tehát nagy pusztulás képe. Fondorkodás és kéjvágy, tettetés, öntudat és mások elvesztése: ezekből szövődik a cselekvény. Az alakok vak dühben és kéjmámorban tántorognak a vérfürdő felé. A lélek finom rezdülései hiányzanak a vasakaratú, kegyetlen Agrippinából, s az asszonyos, hiú Neróból. De nagy elemi erő s viharos tragikai szenvedély van az egész darabban, mely az alakokon túl egy kor képével szelészül.

Jászai (Agrippina) és Beregi (Nero) vitték az egész darabot. Az csupa indulat és kegyetlenség volt; emez csupa puhaság és buja szenvedély. A Nero mindenféle kinövéssekkel teli jellem forrongott benne, az elszánt dültől a szerelmes tunyaságig. Az előadás egyébként nem tartozott a jobbák közé s a darabnak erőteljes párbeszédei és mély heve többször veszendőbe mentek.

V. G.

MÓRICZ PÁL.

Meghalt az «arany paraszt», a Tisza-idők egyik tipikus alakja. Berettyó-újfalusi magányból, hol utolsó éveit élte csendben, elfeledve, érkezik a gyászhar, hogy a piros posztás, török basa képu, kövér úr letette a kanalat. (Ez

Eltérő fényképe után.

MÓRÍC PÁL.

volt az ő kifejezése a halálra). Nem volt már mai gyerek. Épen a két fekete kaszás (77) vitte el. Mindig is beszélt, hogy a hetvenhét év, a két hetes a legveszedelmesebb két kaszás, ha összejön. Nagy és derék családot hagyott maga után. Fia, leányai, vejei, unokái siratják. És bár az ő politikai társai már java részben odaát pihennek, a hol a «generális», azért még sok jó szívben fog élni az emlékezete ideát is.

Valaha nagy szerepet vitt a politikában. Tele voltak nevével a lapok. Az élezlapoknak pláne ő nyújtotta a legtöbb táplálékot. De inkább alakja miatt figuráltak, minthogy egyébként egészséges, logikus észjárású ember volt, a jobb, tartalmasabb szónokok közül való, a ki a pennával is jól tudott bánni. Tiszával való összeköttetése, bihari volta, szerencsés közgazdasági tevékenysége mégis nagyobb tekintélyre emelte, mint a mennyit önsulya megbirt volna s ezért következett be aztán a hanyatlás tragikumai is.

Sokáig sűrűtő rá a szerencse verőfényes napja. A képviselőházba Bihar megye főjegyzői székéből jött be s itt mint a balközép tagja csakhamar országos szerepet kezdett játszani, még a poezis is szárnyaira vette a két vezér mellé s szelvényben muzsikált akkor a cigány a vérszédítő nótát, melynek az volt a refrainje:

Tisza Kálmán, Ghiczy Kálmán, Móríc Pál.

A két első névnel lágyan sirt a hegedű, de a harmadiknál, a Móríc Pálnél belerőfent a bőgő is — s épen ez adta a nótának az eredeti zamatját.

Tevékeny agilis ember volt, a ki úgy a házban, mint a klubban örökké a felszínen úszott, tett, csinált, agitált, «aggódott» és tervezett, úgy hogy csakhamar szinte nélkülözhetlenné tette magát. A pénzügyi bizottságban és a delegációkban portentum volt. Sőt a Tisza-aera elején, a deficites világban még pénzügyminiszternek is emlegették. Még akkor az a naiv hit járta, hogy a ki magának jól gazdálkodik, az az országnak is jól tudna gazdálkodni.

Sokáig volt a szabadelvű klub gazdája s ő bútoroztatta a termeket az ő ízlése szerint, vörös bársony lócsakkal, divánokkal és zsenilia szőnyegekkel. Ünnepekkor, divánokkal és zsenilia szőnyegekkel. Ünnepekkor, keresték kegyeit, befolyását; egész udvara volt a stréberekből. Minden szavát honorálták, mint színből-

eséséget. Pali bácsi így mondta, Pali bácsi ezt akarja.

A Tisza-regime vége azonban Pali bácsi számára is az estét jelentette. Azóta minden rosra fordult. Fortuna istenasszony mintha agylágyulásba esett volna és rá nem ismerne többé kedvenczére. A vállalatai rosul kezdtek menni; vas-útjába belevesztett, mert az állam nem akarta átvenni, petroleum-kútjai, fűrészgépei balul ütöttek ki. Vagyonja inogni, foszlani kezdett, hitelezői nyugtalanokdóttak. Minden összeesében volt. Csak az ő lelki egyensulya nem. Az «arany paraszt» nobilis úr volt. Csődöt kért maga ellen és minden hitelezőjét kifizette. Nem maradt meg semmije nagy, roppant gazdagságából, csak a berettyó-újfalusi kis kúria. A vagyonával együtt ő maga is eltűnt a közszereplés teréről s a mi ritka eset, nem kísérlette meg a visszatérést. Elhagyta a szerencse, tehát punktum. Ő se udvarolt neki többé. Rezigált. Meg-

adta magát. Hát fordított a világnak. Otthon éldégt emlékeinek s azokat néhány kötetben le is írta. Van köztük sok figyelemreméltó, mint a régi szabócsmegyei élet és a debreczeni város élethű rajzi; szépirodalmi vénája kibugygyant az önkényes számtíztesben öreg korában. «Olyan fa volt — írta róla Mikszáth — a ki előbb hozott gyümölcsöt és csak azután kezdett virágozni.»

E virágokból megmarad egy-kettő utána, — de a gyümölcsök . . . mi van a gyümölcsökkel? Mi van a megirigyelt, ezerszer felhánytorgatott nagy szereplés és nagy szerencse eredményeivel?

Oh, Istenem, hiszen az egész politika és az úgynevezett fényes carrière oly léha, üres valami. Volt, nincs, eltűnik egy pálya, mint a burorék. Hát mi marad egy burorékból?

A bútorokat, melyeket mint a klub gazdája rendelt, kihányták azóta, most más bútorok vannak ott. Az akciók, beszédek, tanácsok, konziderációk, melyeket e termekben kifejtett, elmúltak az akkori helyzetekkel. Azok előtt, a kik most cigarettéznek az ő régi klubjában, csak egyetlen adoma őrzí, hogy ő volt.

Hapcs Gyula fényképe után.

SCHUSZTER KONSTANTIN PÜSPÖK EMLÉKSZOBORÁNAK LELEPLEZÉSE A SZOLNOKI KONSTANTIN-ISKOLÁNÁL.

Nemzedék átadja a másik nemzedéknek, hogy egyszer négy «sengli» dámára mondta ki a tarokkban a «solót» és meg is nyerte. A mi egyebet csinált, az nem maradt meg. Azt mind liába csinálta.

. . . Szomorú dolog a politika. Novus.

A RÉGI SZENTPÉTERVÁRRÓL.

(Alapításának kétszáz éves fordulójára.)

1803 május 16-ikán ünnepelte az orosz birodalom mai virágzó fővárosa száz éves fennállását. Akkor I. Sándor ült a trónon. Fényes katonai parádé közt folyt le az emlékünnap. A csapatok, élükön a császárral, tisztelegve lépkedtek el Nagy Péter szobra előtt, száz éves aggastyánok is jelentek meg, a kik még Nagy Péter alatt szolgáltak s tanui voltak annak, a mint a nevpárti kis finn majorkókból lassanként előállott a fényes metropolis. Mert a Neva (Nevo) szó maga is finn eredetű s voltaképp mozarat jelent.

1300-ban Torhel svéd marsall azon a helyen, hol ma Pétervár emelkedik, Landskrone várát alapította; ezt azonban nem sokára lerombolták a novgorodiak harcziás hordái s ettől fogva csak szegényes falvak tengődtek a mai nagyváros helyén, míg 1632-ben Gusztáv Adolf svéd király itt megint erős várat emelt, valamivel a mai városon felül Nienschoncz név alatt, mely körül földművelő népség települt le, s egy 1676-ból származó svéd kataszteri fölvételben a mai Pétervár helyén negyven finn major van megjelölve. Ezek a telepítések sok viszontagságokon mentek keresztül. 1691-ben például rettenetes áradás lepte meg a Neva deltáját, midőn huszonöt láb magasan állott a víz a lapályon.

A XVIII. század elején Nienschoncz az orosz kezeibe került s 1703. év tavaszán, május 16-ikán, vagy az orosz naptár szerint 27-ikén letelehette Nagy Péter a pétervári erőd első alapkövét a finn nyelvvel Jonni-Sárinak (Nyul-sziget) nevezett szigeten.

A néphagyomány azt mondja, hogy a császár kiragadta katonái egyikének kezéből az alabárdot s a gyeplőt két földszalagot metszett ki, melyeket egymáson keresztbe téve, így szót: «Itt város legyen!» Majd kezébe vette az ásót s maga kezdte meg a munkát. E pillanatban sas repült fel épen a császár feje fölé. Egy puska-lövés leterítette. Péter pedig a megsebzett madarat kezére fektette s onánba szállott, hogy körülnézzen a tájon. Történeti tény, hogy a város fundamentumainak ásásánál s a lapályos helyek feltöltésénél ezer meg ezer mindenfelől odahajtott orosz, kalmuk és tatár hordta a kiásott földet bundája csücskében is, mert elégetendő talicska nem volt a sokáig tartott, óriási munkához. A kényszer munkások a sok sanyarú

ság következtében tömegesen haltak el s csakhamar egész temetőt töltöttek meg. Itt emelkedik most a Szent Izsák nevű hatalmas székes-egyház.

Természetesen nagyon kezdetlegesek voltak eleinte Pétervár utcái és házai. A házak nagyobb részt fából voltak összetakolva, gerenda gerendára vetve, olyanformán, mint a svájci havasi kunyhók. Tetejük zindelylyel vagy deszkával volt fedve s zöld gyeppel vagy cserhájjal kirakva, hogy az esőt át ne bocássá. Kőház még alig volt az akkori Szentpéterváron, s maga a császár palotája a Neva partján csak két emeletre volt építve, hogy ki lehessen látni belőle az egész várost.

Ennek megfelelőek voltak az erkölcsök is. Mikor Weber hannoverai követ az újonnan keletkezett városban meg akarta látogatni Apraxin tengernagyot, a kinél az udvar tisztelére épen nagy ünnepele volt, nem birt a terembe jutni: formaszertint ledobták a lépcsőn. Később kiderült a tévedés: a követ nem volt elég gazdagon öltözködni s azért nem kísérte két hajdu, a ki az ottani szokás szerint előtte lépkedve, hangosan kiáltozta volna: «Helyet az urunknak!»

«Nem is volt sok időm — beszéli tovább Weber maga — a dolog fölött töprengeni, mert nem sokára még egyebet is kellett tapasztalnom. Miután ebéd közben felhörpöntem néhány pohár magyar bort, Romodonovszky alkanczellár kezéből egész pint palínkat kaptam s arra kényszerítettek, hogy azt két hajtásra kiigyam. Csakhamar elvesztettem az eszmeletemet. De még előbb megelégedéssel szemlélhettem, hogy a többi meghívottak már mind a padlón hevernek, félig elszundikálva, képtelenül arra, hogy állapotomat s csekély ivóképességemet észrevegyék.

Másnap a hannoverai rezidens meg akarta tenni a szokások látogatásokat. De az orosz főúri világ szokásaiban való tájékozatlansága itt is kellemetlen meglepetésekbe sodorta. Abban az időben ugyanis a moszkovita bojárok cselésége még egyáltalán nem volt hozzászoktatva az etikett-látogatásokhoz s a bejelentést nem ismerték.

Romodonovszky hercegnél többek közt az előszobában egy kitanított medve nyújtott a belépő felé roppant nagy serleget borsos palínkával, vésztiljósó morgást hallatva. Ha valaki vissza akarta utasítani az italt, a medve elejtette a serleget s torkon ragadta az ideget.

Péter császár úgynevezett «assemblee»-i sokat tettek e durva erkölcsök finomítására. Az «assemblee» (gyülekezet) tulajdonképpen egy nagy terem volt, melyben zenekar fogadta a vendéget. A bejáratnál egy tiszt állott, a ki följegyezte a jelenlevők neveit. Mert a császár óhaj-tása az volt, hogy az «assemblee»-k látogatása kötelező legyen. Alá s fel hullámozott itt a tarka vendégsereg e füstös helyiségben, melyet kormos fagyúgyertnyak világítottak meg. Itt egy tengerész-zubbonyt, ott egy főméltóság két rendszalagját, vagy egy gárdatiszt zöld egyenruháját pillantotta meg a szem. Köröskörül a falak mellett a díszes hölgykoszorú. Arany- és ezüst-brokát ruhák, óriási krinolínok, melyekből szorosra fűzött karcú derekak emelkedtek ki.

A szomszédos szobákban ismét más kép tárult fel. Bőr dohányzacskók, cserép-pipák, sörös korsók a durva asztalokon s körülök lármás társaság, legtöbbször hollandi hajóskapitányok. Egyik asztalnál pedig sakkjátékba elmélyedve egy óriás termetű férfi ült, a Preobraszenszky-erzed vörös hajtókás zöld egyenruhájában, lábain zöld harisnya és ócska cipő; s mellette levő széken kopott nemezkalap és hatalmas kancsuka, cseréppipájából gomolygó füstoszlopokat ergetett a szemben ülő játszótársa, egy kipirult hajóskapitány arcába. Maga Péter Alexejevics császár volt.

Ilyen volt a pétervári társadalom két századdal ezelőtt, a város alapítása idejében. Akkor még Pétervár nem a nagy birodalom központjának volt kiszemelve, hanem csak a svédék ellen emelt bástyának. Am a poltawai diadal arra birta Nagy Pétert, hogy székhelyét végleg áttegye Moszkvából Pétervárra. 1712-től 1716-ig több mint 150,000 parasztot helyeztek át a birodalom minden részéből a Neva mellékre. A közműveseket arra akarták kényszeríteni, hogy a város felépítésén dolgozzanak, azért megtiltot-

Előli a kép baloldalon ül özv. gróf Teleki Sándorné elnök, tőle jobbra Rudnay Józsefné, balra Emich Gusztávné, az asztal mellett Csiky Kálmánné állnak. A növények csoportjának baloldalon Krug Teréz, az internátus igazgató-nője, tőle balra állnak sorban Ráth Györgyné, Hellebront Jánosné, Bálint Sándorné, Szalay Anna, Grúz Albertné, báró Frónay Gaborné, Adler-Bancsari Hedvig, Gál Jenőné, Tarnóczy Gusztávné, Gombosi Galamb Margit, Tornay Cecília, id. özv. Lovassy Ferenczné, Beöthy Zsoltné. A kép jobboldalon bentlők növények csoportja látható.

AZ ORSZÁGOS NŐKÉPZŐ-EGYLET MÁJUS 17-IKI KÖZGYŰLÉSÉRŐL. — Sorger fényképe.

VERES PÁLNÉ EMLÉKE.

Az asszonyok nemcsak a szebbik nem, de talán a jobbik is. Míg nagy férfiak versenyre kelnek az egymás befeketésében, intrikákat szőnek, jeleneteket inscenizálnak, melyekből mindenki kiszebbnek jön ki, addig előkelő hölgyeink kegyeletesen ápolják a közöttük kiválóknak emléket. Nem rég elhatározta egy csoport id. özv. Lovassy Ferenczné elnökelete alatt, hogy Veres Pálnénak szobrot emelnek Budapesten valamely nyilvános téren s e végből szervezkedvén, az adakozások országsszerte már folynak is. Reméljük, nemsokára állani fog e női szobor az ország fővárosában, mely kulturerényeket dicsőít, mely a nőt mint nőt magasztalja s nem mint hadi erények elkövetőjét a hogy a Jeanne D'Arc-é Orleansban.

Ugyancsak a Veres Pálné emlékének volt szentelve, az Országos Nőképző-egyesületnek özv. gróf Teleki Sándorné elnökelete alatt megtartott május 17-iki közgyűlése, melyen Csiky Kálmánné (Göncey Pál egykori vallás- és közoktatásügyi államtitkár leánya) tartott emlékbeszédet a lelkes hallgatóság előtt. Nemcsak a beszéd volt szép, de az előadása is.

«Mi, az Országos Nőképző-Egyesület tagjai és munkásai — mondá többi közt — a hála virágait éreztük kifakadni lelkünkben, midőn visszaemlékeztünk arra a vezető szellemre, ki e közművelődési egyesület létrehozta, hosszú időn át kormányozta.» Elmondotta azután, hogy Veres Pálné már a szabadságharc előtt is foglalkozott a nemzeti szellemű nőnevelés ügyével, de sem akkor, sem később, az elnyomatás ideje alatt nem emelhetette fel szavát eszméje érdekében. Mikor azonban az alkotmányos korszak beköszöntött, hivatalos hatalom nélkül, de a lélek és szív hatalmával munkához látott, hogy a magyar nőnevelés ügyét a magyar női társadalom segítségével s a kormány és törvényhozás támogatásával felvirágoztassa. Főkereste a falusi kuriák őrniöt, lelkesítette s maga köré gyűjtötte a főváros előkelő női társadalmát, röpiratokkal terjesztette eszméit a vidéken s megnyerte a politikai körök rokonszenvét. Buzgósga mehozta gyümölcsét: az eszme valóra vált s az általa alapított intézet áldásosan működött.

Veres Pálnét a céltudatos, erős akarat tette naggyá és világító példává. Tisztán állott előtte, a mit akart és a legmegfelelőbb eszközökkel haladt célja felé. Hazaíás magyar nőket képezni a társadalom ama művelt osztályaiban, melyek minden demokratikus intézmények közt is vezérlő és irányadó szerepet visznek. Képesíteni a leányt, hogy tanulmányai bevégezése után, ha a szülői házba visszatér, legyen annak díszes és öröme, majdan pedig örángyala a család életnek, nevelője a gyermekeknek, példányképe az erénynek s jó erkölcsöknek, takarékos vezetője a háztartásnak. Avagy ha kevésbé kedvező sorsa más működési tért jelöl ki számára az életben: akkor is, ott is, idegen hajlék födele alatt is, tudjon ura lenni megerőltetésével a társadalom minden részében, a kik gondjaira bízzák; minden esetben pedig terjesztője a magyar szellemnek és nyelvnek. Ez eszménykép jellemző vonásait vitte ki az életbe az a több ezer ifjú nő, kik az intézetben nyervén kiképzetésüket, ma már bizonyosan hálás szívekkel gondolnak vissza e tűzhelyre.

A beszéd befejezése Veres Pálné szerető anyai szívét magasztalta s a hála szavait hangoztatta emlékezete iránt.

Veres Pálné szobrának felállítására lelkes magyar hölgyekből, az «Országos Nőképző-Egyesület» és a «Mária Dorottya-Egyesület» tagjaiból, valamint a magyar nemzeti műveltséget szívtükön viselő férfiakból bizottság alakult. A bizottság kérelemmel fordul a nagy közönséghez, hogy a szobor létesítését adományaival segítse elő.

A bizottság főleg azokra a hálás tanítványokra számít, kik a Veresné alapította intézetben nyerték kiképzésüket, de számít minden művelt hölgyre és bíz a finom lelkű férfiak áldozatkészségében is, kik, mint magát egy írónk kifejezi, küldjék be a szoborra csak egyetlen egyszer annak a virág-bokrétának az árát, melyet valamely hölgynek szántak, mert e szobor egy helyett folbokrétája Magyarország minden asszonyát. Veres Pálné alakjának érezteteni kell állni valamely köztéren. «Nem ó miatta — mondja a felhívás. — Ő neki már mi semmit sem adhatunk. De álljon itt képmása, az első női szobor Magyarországon, mint lelkesítő példa a leánygeneráció előtt, hogy a hazát szolgáló nagy dícsőség és ebből a nő is kivetheti a részét.» A szoborbizottság megbízásából a felhívást aláírták: Id. öz. Lovassy Ferenczné elnök, Mikszáth Kálmán elnök, Lázárné-Kasztner Janka alelnök. A begyűlt adományok az Első Hazai Takarékpénztárhoz küldendő (Múzeum-körút 18.)

SANDERSON SIBYL.

A játék közepétől kezdve hétszer dobták be egymás után a labdát a német kapuba. Az eznapki díjat: a hölgyek díját tehát ő is nyerték el s e díj egy évig a budapesti polo-klub tulajdona lesz. A győztes csapat tagjai ezenkívül a polo iránt érdeklődő hölgyek ajándékául egy-egy ezüst serleget kaptak emlékkül. Ezután még virágverseny, papírfal-verseny s Fregoli-verseny volt, melyeknek érdekes látványosságát a közönség nagy tetszéssel ismérte.

SANDERSON SIBYL.

Korunk leghíresebb és legkedveltebb opera-énekesnőinek egyike halt meg közelebb Párisban, alig negyven éves korában: Sanderson Sibyl, a párisi Opera Comique tagja.

Sanderson Sibyl amerikai származású volt, a kaliforniai Sacramento városban született, a hol atyja az állam legfőbb bírói tisztjét viselte. Párisban tanult énekelni s csakhamar magára vonta Massenet, a hírneves francia zeneszerző figyelmét, a ki mint kezdő énekesnőre, ő reá bízta 1889-ben «Esclarmonde» című operájá főszerpének énekletését. Ezzel egyszerre híressé lett, nem sokkal később pedig a «Manon» előadásával az Opera Comique legkedveltebb tagjai sorába emelkedett. Az ő számára írta Saint-Saëns «Phryné» című operáját. Massenet is vele akarta «Thais» című dalművét előadni, de a művész női időközben férjhez ment egy Terry nevű igen gazdag kubai emberhez s visszavonult a szinpadtól. Férje azonban nem sokára meghalt s a művész 1901-ben visszatért a szinpadra. Nagy sikereit egyaránt köszönhetette szépségének, gyönyörű szoprán hangjának, a melyet sokak szerint Nilsson Krisztina óta nem hallott a világ, nemkülönben kitűnő színészi tehetségének is. Művészetét megcsodálták Európa legtöbb nagy városában. Halálát influenza-betegség okozta.

AUTOMOBIL-SZERENCSETELENSÉGEK.

Az automobil-sport híveinek túlzása, hogy minden áron mennél nagyobb sebességet töreksenek elérni, melynek oka főleg az automobil-gyárak egymás közötti versengése, nagyon szomorú következményekkel járt a Páris és Madrid között tartott automobil-versenyben. Az indulás május 24-ikén volt, az első állomás Bordeaux, a hova a következő napon kellett érni, a végéhez, Madridba érkezés napján május 27-ike volt kifizetve.

A Páris és Bordeaux közötti útnál azonban a versenyzők nem jutottak tovább, mert a rettenő sebesség iramban elmulasztották az óvatosság legelőlébb kivánalmait s e miatt egész sereg részint többek halálával, részint súlyos sebesülésekkel végződött baleset történt. Három mechanikus, egy kocsi vezető és egy gépész az automobilok személy-

zetéből, az útakon őrködő katonák közül kettő, ezenkívül három szemlélő és egy kis gyermek meghalt. A többé-kevésbé súlyosan sebesültek száma egész sereg. A halottak közt van Marcel Renault, a tavalyi páris-bécsi verseny győztese, kinek képét alkohollal hajtott kocsiján mai számunkban találja az olvasó. Renault automobiljával neki vágódott egy fának s kiesett a kocsiból; oly súlyosan sebesült meg, hogy a leggonoszabb ápolás dacára három nap múlva meghalt. Közöljük még Mors, a legnagyobb francia automobil-gyárak gépének képét is, mely új szerkezeténél és az eddigiektől eltérő formájánál fogva kelt érdeklődést.

A tömeges szerencsétlenségeknek az lett a következménye, hogy a francia s a spanyol kormány a verseny folytatását megtiltotta. A tilalom, mely remélhetőleg határt fog szabni a már nagyon is elfajult versengésnek, Bordeauxban érte a versenyben részt vettek. Útjukat nem is folytatták tovább, visszatértek Párisba, ki automobilon, ki vasuton, ki meg betegszállító kocsi.

TÜNTETÉS ZÁGRÁBBAN.

Hetek óta tart már Horvátország némely részében a zavargás, bár úgy látszik, hogy a füstje jóval nagyobb, mint a lángja s mire egy-egy hír hozzánk jut, már akkorára tetemesen meg is gyarapodik. A horvát túlköz különben minden lehető alkalmat felhasználtnak, hogy egy-egy kis tüntetést rendezhessenek, a magyarok, a bán, vagy akár más ellen s állítólag megsértett jogaik mellett. Természetes, hogy kedvezzen nemzeti hősiük, Jellasicak, az egykori híres bán halála évfordulóját is kedvező alkalomnak találták tüntetés rendezésére a napokban. A heves vérű diákság vezetése alatt jókora tömeg összegyűlt a szobor talapzata körül, melynek tetejéről a bán zömök alakja ugyancsak mutogat kardjával éjszaki irányban, lehet, hogy csak azért, mert ilyen állásban legjobban el lehetett helyezni a szobrot, a horvátok azonban azt állítják, hogy Magyarországot fenyegeti. A mi ha úgy volna, kárba vesztett munka, mert senki sem ijed meg tőle.

A tüntetők megkoszorúzták a szobrot, énekeltek, szavaltak, de nagyobb baj nem történt.

Képünk fényképi felvétel után mutatja be a tüntetés főjeleneteit.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kisteleki Ede «Feltámadunk», Szeged 1903. Ezt a verskötetet a fiú kegyelet sugallta: atyja emlékének ajánlja a szerző s elhunyt atyja emlékének is áldoz benne mindvégig. Verseiből meg lehetős kórvonalozottan áll elénk a holt atya alakja: a szabadságharcz vitéz katonája volt, mint ifjú, örökké tevékeny, meleg érzésű családapa mint férfi. A szerző fiú gyászán nem merül ki a meddő panaszkodásban, a bölcsekedő megnyugvásában, a régi emlékek felújításában, az egyes ember és az egész emberiség sorsának kapcsolatba hozásában keresi s elmékedéseiben olykor szép gondolatokat hoz felszínre. Nemes becsüdvényű költő munkái e versek; hatásukat az a nehézségek lankasztja, a melylyel a gondolatok a kifejezés formáját keresik. Mutatványul a következőket közöljük a kötetből:

Félbemaradt munkád töredékként áll itt
S mégis minden tetted jól be végezve,
A tökéletesnek kerek körútait
Oly szépen bevitted minden kis részletbe.

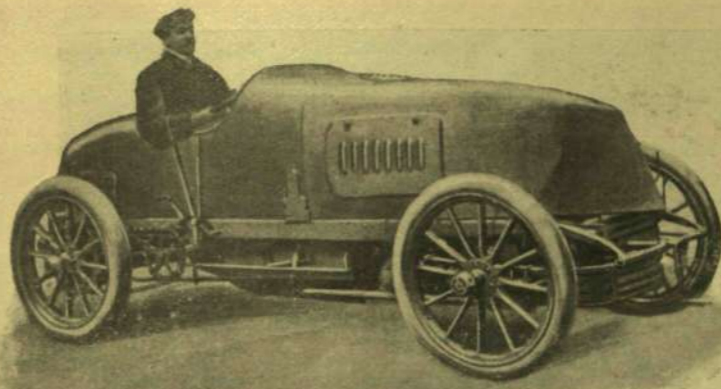
Házunknak oltára és virrasztó lángja,
Védő szárnyunk voltál s vezérünk a bátor,
Bízta őbrestünk hajnal hasadásra,
Megnugtató áldás naplenyugováskor.

Kezeidhez történik hő gyermeki oszokkal,
Fáradtságtól edzett jótékony kezhez,
Ezután csak fejtéd, a mely összefogal
Bennünk, ha utunk fonala tán elvész.

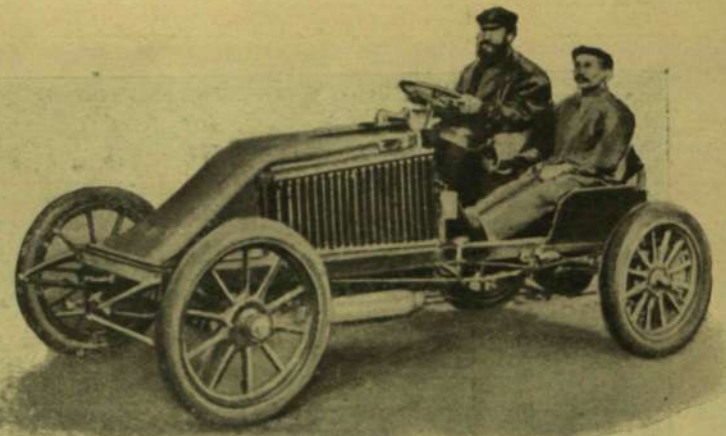
A te sírhalmodhoz oda térünk mindig,
Lelked kútforrásán szent emléked kel fel,
Hogy a te szellemed vezessen a sírig
Istent imádással, hazaszeretettel.

Gróf Széchenyi István nemzeti politikája. Az Akadémia kiadásában nagyszabású mű jelent meg e

cím alatt, Gaál Jenő tollából. Széchenyiről szóló eszméit fejtegeti. Ára egy korona.

Mors automobilja.

Renault Marcel automobilja.

AUTOMOBILOK A PÁRIS-MADRIDI VERSENYRŐL.

irodalmunknak nagybecsű gyarapodása e mű, mely két kötetben 663 lapon foglalkozik tárgyával. Az első könyv mint reformátort jellemzi Széchenyit. Bevezetésül megrajolja Magyarország közállapotainak képét Széchenyi előtt, aztán a nagy hazafi életét és jellemét méltatja reformátóri hivatása szempontjából, majd pedig ismereti azokat az eszközöket, melyeket Széchenyi reformpolitikájában használt; alkotásait, műveit. A második könyv Széchenyi reformpolitikájának eszmei tartalmát adja, jellemzi világnézetét, erkölcsi felfogását, életbölcseletét s e filozofiai alapon rajolja meg nemzetgazdasági és társadalmi politikájának képét s általános politikai alapelveit. A szerző nagy tudomány és politikai apparátussal végezte munkáját, mely széleskörű tájékozottság, a tárgyba való elmélyedés s nemzeti jelentőségétől való áthatottság eredménye. A történetírást új szempontokra figyelmezteti, a politikuskon sok tanulságot nyújt a jelenre, de becses tanulmány tárgya lehet általában a művelt érdeklődő olvasónak is.

Herczeg Ferenczről «Andor és András» címen egy új kötet jelent meg. A könyv nem regény és nem elbeszélés, hanem rajza a mai pesti társaséletnek. Herczeg maga «budapesti történet»-nek nevezi. Az egészet főként Andor alakja tartja össze, egy újságíró, a ki megfordult szerkesztőségekben, zsúrokon, interviukok alkalmával táborszerényi palotában, országgyűlésen, kávéház iró asztalánál és kórházban. Andor Herczegnek egyik leveleibenben rajzolt embere. Ez a czinikus fiú mindenki másnál több melegséget rejtget a szívében, léha és szeszélyes, de a szerelmében hű és gyöngéd; embermegvető, de barátnak lelkes és ragaszkodó. Ezt a bonyolult lelket Herczeg finoman szövi össze. Körülte sűrűnek a pozícióira vágyó mágns, az elbizott önkényes, a kaczer leány, az éhietetlen írő, a charlatán orvos, a kik mind lenézik, de a kike ő világsan beléjük lát. A könyv társadalmi korszak, a melyt a mi mindennapi életünk eleven szálai hatnak át. Már Lajos sikerült illusztráció is jól illeken a szöveghez. A könyv Singer és Wolfner kiadásában jelent meg, ára 3 korona 20 fillér.

Bárony István: Igaz mesék. Bárony István e legújabb kötetében tizenkét rövidebb elbeszélést gyűjtött össze. Hangban, tárgyban, előadásban sok változatosságot nyújt e kötet; leg több ugyan benne a népelethől merített történet, de van olyan is, mely az előkelő társadalomból vett alakokat szerepeltet, másokban ismét a kisvárosi egyszerűbb középosztály életéből mutat be képet. Bárony Istvánra, a természet színes leírójára vall, hogy csaknem valamennyi történet a szabad ég alatt játszik s így az írónak nem egy kedvező alkalma van hangulatos tájfestésekre. Néhányban az elbeszélések közül, egy Báronynál ritkábban megszólal hang érteni kellemesen az olvasót: a vidám humor. A kötetet a Singer és Wolfner cég adta ki; ára 2 korona 40 fillér.

«A állatok világa» című vállalat legutóbbi füzeté a zsiráf-félékről mond el sok, a vadászokat s természetbarátokat egyaránt érdeklő adatot, köztőlven több szép metszetet is. A munka a Légrady-testvérek kiadásában jelenik meg; egy füzet ára 80 fillér.

«A magyar színművészet reformja» cím alatt Lipták Albert röpiratot adott ki, melyben a magyar színművészet színvonalának emelésére vonatkozó eszméit fejtegeti. Ára egy korona.

Népszínház. Május 22-ikén Géczy Istvánnak, több hatást keltett népszínmű írójának «A kísértet» című új népszínművét adták elő. A darab nem keltett nagy hatást, csak egyes elmés és jókedvű részek váltak ki belőle. A mese olyan szerelmi történet, melyben nem az igaz vonzalom vezeti össze a párokat, hanem erőszak, de a végén jóra fordul minden. A leánya háztasságát erőszakoló vagyonos bírót egy furfangos városi irnok nyerte meg, a ki még azt is elhiteti vele, hogy érdemkeresztet szerez számára a királytól, a ki épen hadgyakorlatok időzik a falu környékén. Az irnok azonban nem kell a leánynak, s hogy megszabaduljon tőle, szövöttek a nőjével, a ki özvegy asszony. A csinos özvegy azonban maga felé hajlítja az irnokot. Ez sem elég. Az irnoknak van egy elhagyott szeretője, a ki mint kísértet ilyesztgeti a falu hűtlen legényeit és az irnokot is csúffá teszi. A darabnak egyes jelenetei hatottak, melyek a szerző színpadi ismeretének bizonyosságai. Ledófszky Gizella sikeresen játszotta a főszerpét s Kovács az irnokot személyesítette általános de-rűltésig közt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia május 25-iki ülésén, melyen báró Eötvös Loránd elnököt, két főolvasás volt.

Schönher-Gyula, ki a római nemzetközi történelmi kongresszuson a Nemzeti Múzeumot képviselte, egy ez úttában fölfedezett Korvin-kodexet ismertett, melynek besztét növeli az, hogy magyar bejegyzések is vannak benne. A kodex a Casonate-könyvtár tulajdona s a kongresszus alkalmával rendezett bibliographiai és miniatúr-kiállításra a kiállított tárgyak közt volt, a nélkül, hogy tudták volna, hogy egykor Mátyas király könyvtárában őrizték. Győgyörk miniatúrák díszítik, czimlapján rajta van Mátyas címere, de nagyon sérült állapotban. Fölfedezésével a körülbelül százötven tehető Korvin-kodexek ismét egy darabban gyarapodtak. A kodex tartalma egy XIII. századbeli ismeretlen szerző orvosi munkája, a mely az orvosásokat betűrendben sorolja fel. A szöveget ékítő képek között nyolczvanhét darabban magyar fölrása a XV. század első feléből. Van ezután a kodexben három receptje, egy a juhok betegsége ellen, ebben hat magyar szó fordul elő. A magyar följegyzések szerzője gyaníthatólag valamely Buda-környéki pálás barát volt. A magyar szavak, a melyeket a kodex megőrzött, jobbra növények nevei. A megőrzött nyolczvanhét szóból negyven olyan, a mely írásban először ebben a kodexben fordul elő s a számadásokhoz nyugták melléklését követelte. A tény az, hogy az állatkeret az utóbbi időkben nem eléggé látogatják. A közgyűlés megadta a számadásokra néve a fölmentést és Serák Károly igazgatónak köszönetet nyilvánított. Gelléri Szabó János, h társulnának rég időkől fogva elnöke, lemondott s tiszteletbeli elnöknek választották, elnökö pedig dr. Balogh Sándort. — Az országos magyar iskolaegyesület közgyűlésén gróf Zichy Jenő elnök örömmel hangoztatta, hogy az egyesület bár szerény mértékben, de évről-évre nagyobb összeget fordíthat kitűzött céljaira, a magyarosodás érdekében. Az évi jelentés szerint az egyesület még mindig sok közömbösséggel találkozott. Az egyesület elnöke, Tóth József pestmegyey tanfelügyelő jelentése szerint, az egyesület vidéki kilenc kisdé-óvodája (9700 korona évi költséggel) gyümölcsözőn működik. Az egyesület tagjainak száma 1500 körül van, vagyona 225,500 korona. A munkás kaszáló és a népkönyvtárak és hirdetek az egyesület működését. A gyűlés elhatározta, hogy az egyesületi Andrassy-éremmel Herman Ottó tudósunkat tünteti ki, a magyar néprepét jellemző sajtószámainak kutatásaiért; a nemzeti kaszáló alapítványának kutatásaiért; a nemzeti kaszáló alapítványának kutatásaiért; a nemzeti kaszáló alapítványának kutatásaiért. — Az országos nemzeti szövetség is a magyarság érdekében működik és az

szárnyalása mély hatást tett. — Berzeviczy Albert részleteket mutatott be «Széchenyi Istvárról» szóló tanulmányából, mely bevezetés Széchenyi munkáinak a «Magyar Remekírók» című nagy válogatásában megjelenő munkáihoz. Berzeviczy tanulmánya mélyrehatóan foglalkozik Széchenyi életével, korszakot alkotó működésével. Kiemeli a fordulópontokat alkotó mozzanatok, egyes irodalmi műveit és jellemzi mint frót, politikus, szónokot a végül kiemelkedő egyénisége és pályája méltatását foglalja össze. Széchenyit mint politikus, frót és szónokot egyaránt újabbról politikai történetünk legérdekesebb, mert legsajátosabb, legeredetibb, szövevényes, szinte talányzerű alakjának tartja. Élete és működése mindenkit új fölfedezésekre csábít s valóban alkalmas is arra, hogy mindig új meg új szempontokból nézve, újabb világításban is tűnjék föl. Ez magyarázza meg azt is, hogy míg Széchenyi tiszta hazafisága, rendkívüli szellemi és lelki tulajdonai s életének nagy és maradandó eredményei úgy kortársait, mint az utókorunk még legkevésbé jóakaró bíráit is föltétlen elismerésre indítják iránta, működésének egyes mozzanatait mégis a legellentesebb, gyakran a megfontolatlanosság félszág megítélésben részesültek s nyilvános pályájának második szakában népszerűségétől megfosztva láttuk. Széchenyi alakja valóban kiegyenlíthetetlen ellenmondások vegyüléséből alkotottnak látszik, melyek csak magas szempontról nézve olvadnak össze megérthető harmóniába. A felolvasást nagy figyelemmel hallgatták és megtapsolták. — Kosza Andor «Anteusz a boltban» című verses életképe szintén tetszésben részesült. A tetszés végig kísérte Herczeg Ferencz «Modern történet» című novelláit is.

A felolvasások után zárt ülés következett, melyen a fölötti határozatok, hogy a fővárosi hatóság Deák Ferencz október 17-én bekövetkező születésnapjára irandó ódára 100 aranyat tüzven ki, a pályázat intézésére a társaságot kérte föl. Ha a pályázat eredménytelen volna, akkor megbízás útján irassa meg a Kisfaludy-társaság az ódát. A társaság a feladatot elvállalja s a pályázat határidejéül szeptember elsejét tűzi ki. A közlő bizottság, a melynek tagjai: Gyulai Pál, Kózmá Andor, Alexander Bernát, körülbelül szeptember 10—12-ike táján a pályázatot eldönti, hogy szükség esetén még maradjon idő az ódának esetleg megbízás útján leendő megírására.

Közgyűlések. Május 24-ikén több egyesület tartotta közgyűlését Budapesten.

Az állat- és növényhonosító társulat, mely a budapesti állatker tartását teljesíti, évi közgyűlésén nem adhatott kedvező előterjesztést a gyarapodásról. A közgyűlés egyik része e miatt föl is szólt az a számadásokhoz nyugták melléklését követelte. A tény az, hogy az állatkeret az utóbbi időkben nem eléggé látogatják. A közgyűlés megadta a számadásokra néve a fölmentést és Serák Károly igazgatónak köszönetet nyilvánított. Gelléri Szabó János, h társulnának rég időkől fogva elnöke, lemondott s tiszteletbeli elnöknek választották, elnökö pedig dr. Balogh Sándort. — Az országos magyar iskolaegyesület közgyűlésén gróf Zichy Jenő elnök örömmel hangoztatta, hogy az egyesület bár szerény mértékben, de évről-évre nagyobb összeget fordíthat kitűzött céljaira, a magyarosodás érdekében. Az évi jelentés szerint az egyesület még mindig sok közömbösséggel találkozott. Az egyesület elnöke, Tóth József pestmegyey tanfelügyelő jelentése szerint, az egyesület vidéki kilenc kisdé-óvodája (9700 korona évi költséggel) gyümölcsözőn működik. Az egyesület tagjainak száma 1500 körül van, vagyona 225,500 korona. A munkás kaszáló és a népkönyvtárak és hirdetek az egyesület működését. A gyűlés elhatározta, hogy az egyesületi Andrassy-éremmel Herman Ottó tudósunkat tünteti ki, a magyar néprepét jellemző sajtószámainak kutatásaiért; a nemzeti kaszáló alapítványának kutatásaiért; a nemzeti kaszáló alapítványának kutatásaiért; a nemzeti kaszáló alapítványának kutatásaiért. — Az országos nemzeti szövetség is a magyarság érdekében működik és az

TÜNTETÉS ZÁGRÁBBAN JELLASICH SZOBRA ELŐTT MÁJUS 19-ÉN.

Fénykép váza.

Amerikába kivándoroltak nemzeti érzésének ápolására is törekszik. Közgyűlésén *Bujanovits* Sándor elnökölt s a felszólalások a körül forogtak, hogy a szövetség vagyonát mint lehetne minél inkább növelni. *Zsani József* igazgató-választmányi társelnök érdekes felolvasást tartott amerikai útiról, melyben a szövetség zászlaját vitte el az Amerikában élő magyaroknak. Szólt a kivándorlásról, az amerikai magyarokról. A gyűlés a szövetségtagjainak megválasztásával ért véget.

Országos irodalmi szövetség alakult május 28-án Budapesten. Az irodalom iránt való nagyobb érdeklődés felkeltésére *Bartók Lajos*, a *Petőfi-társaság* elhunyt alelnöke vetette föl egy szövetség eszméjét, halála után pedig *Pekár Gyula* munkálkodott a szövetség létrehozásán. A május 28-iki alakuló gyűlésre számos író jelent meg, és *Jókai Mór* elnökölt.

Az alapszabályok szerint a szövetség célja: a magyar nyelv és irodalomnak országos erőgyesítése és kölcsönhatás mellett való művelése és terjesztése és az egész országban szétforgácsolt nemzeti eszmék és irányzatok érvényesítésére törekvő erők összpontosítása; irodalmi és hasonló célú szolgáló egyesületek támogatása. A szövetség az ország irodalmi és közművelődési egyesületeit lehetőleg teljes számban igyekszik munkássága körébe bevonni, a gyengébb egyesületeket támogatja, új egyesületek alakulását elősegíti, minden évben felolvasó üléseket tart az ország különböző részein; könyvkiadó vállalatot létesít, mely részint népies kiadványokat bocsát ki, részint a műveltebb közönség számára ad ki feltétlenül magyar nemzeti irányú műveket; pályadíjakat nem oszt ki; a fiatal, tehetségesebb írókat segíti, könyveiket közvetíti. Az alapszabályokat elfogadták s a szövetséget megalakították. Elnöke *Jókai Mór*. Alelnökök: *Csengery János*, *Berezovics Albert* és *Molnár Viktor*. Ügyvezető alelnök: *Pekár Gyula*. Titkár: *Szanday Károly*. Főjegyző: *Rádl Odón*. Jegyző: *Geduly Henrik* és *dr. Horváth Odón*. Az igazgató tanács tagjait megválasztották *Eendrődi Sándor*, *Zsilinszky Mihály*, *Lator Sándor*, *Abrányi Kornél*, *Rákosi Viktort* és *Ferencczy Zoltánt*, s ezenkívül húsz tagból álló választmányt alakítottak.

MI UJSÁG?

A **„Vasárnapi Ujság”** rendes előfizetőinek mai számunkhoz csatolva megküldjük színes nyomatú műlapon *II. Rákóczy*

Ferencz arcképét, melynek eredetijét *Mányoky* Adám, *Rákóczy* korának híres magyar festőművésze készítette s melyet *Rákóczy* legjobb arcképének tartanak. A kiválóan sikerült színes nyomatú műlappal egyelőre csakis a **„Vasárnapi Ujság”** rendes előfizetői részére készültek példányok, de e műlappal a *Franklin-Társulat* később külön is ki fogja adni.

Nász az uralkodó családban. *Mária Anna* főhercegnő esküvője *III. Bourbon-pármái* herceggel május 25-ikén ment végre Bécsben a Hofburg plébánia-templomában. Jelen volt az uralkodó család, az állami méltóságok, a völgyény családjának tagjai. Az esketést *Gruscha* bécsi bíbornok végezte a legényesebb egyházi szertartással. A menyasszony a trónról való lemondását május 23-ikán írta alá a király előtt. A magyar kormány részéről ekkor báró *Fejérváry* és gróf *Széchenyi Gyula* miniszterek voltak jelen. (A hercegi pár arcképét az eljegyzés alkalmával múlt évi 52-ik számunkban közöltük.)

Az új püspökök esküje. *Szmrecsányi Pál* nagyváradi latin szertartású püspök, *dr. Radu* Demeter nagyváradi gör. kath. püspök és *dr. Hosszu* Vazul lugosi gör. kath. püspök május 27-ikén tették le az esküt Bécsben a felsége előtt, *Wlassics Gyula* közoktatásügyi és gróf *Széchenyi Gyula*, a Felső személye körüli miniszter jelenlétében. *Szmrecsányi Pál* püspök május 28-ikán még visszatért Szepeshelyre, hogy előbbi egyházmegyéje kormányzását addig, míg új püspököt neveznek ki, a káptalan által megválasztandó kanonoknak átadja. A nyarat *savnik* nyaralójában tölti s csak az őszkor foglalja el nagyváradi székhelyét.

A Verőmarty-szobor bizottsága, hogy a kivitelre elfogadott szoborminta elkészítését minél sikeresebben intézhesse, három külön bizottság szerint szervezkedett: *művészeti*, *jogügyi* és *pénzügyi* bizottságban. A szobor a *Kallós* Ede, *Teles* Ede szobrászok és *Márkus Géza* műépítész elfogadott terveze szerint készül. A bizottság ülésén *Kollós*

Ede előterjesztette társai nevében is a szoborra vonatkozó ajánlatot s a bizottság elhatározta, hogy a művészek ajánlatát elsősorban a művészeti albizottságnak adja ki. Ez a bizottság pünkösdi után ül össze, hogy tárgyalás alá vegye a művészek ajánlatát, mielőtt a jogügyi bizottság megállapítja a szerződés pontozatait.

Arany János-társaság. Temesvári délvidéki magyar írók népes értekezleten elhatározták, hogy Arany János-társaság címmel új irodalmi társaságot alapítanak. Az alapszabályok megvitatása után szervező bizottságot küldtek ki, melynek tagjai: *Szentkirályi Jenő*, *Szabolcska Mihály*, *Sebesztha Károly*, *Berkeszi István*, *Barát Ármin*.

A közoktatásügyi miniszteriummal a király *dr. Kacsórics* Mihály osztálytanácsosi címmel és jeleggel fölrüházott miniszteri titkárt osztálytanácsosi nevezte ki. *Dr. Gopcsa* László miniszteri titkárnak az osztálytanácsosi címet és jelleget adományozta. *Kacsórics* az elemi népoktatás és kisdudás ügyosztályának régi buzgó munkása. *Gopcsa* László az egyetemi ügyosztályban működik. Az ifjabb írói nemzedéknek jeles tagja és a miniszterium hivatalos közlönyének szerkesztője. Öt évig működött az elnöki osztályban és hosszabb külföldi tanulmányutakat tett.

A dunai ünnep jövedelme. A gróf *Szapáry Pál* elnökségével május 13-ikán rendezett dunai ünnep tiszta jövedelme a jótékony célra *száz ezer korona*. Ebből három jótékony egyesület melynek *Mária* *Jozefa* főhercegnőasszony a védőasszonya, együtt 35,000 koronát kap; a fővárosi mentők egyesülete 20,000 koronát, az újságírók nyugdíjintézete 15,000 koronát, az újságírók segítő egyesület 5000 koronát és az elszegényedett művészek egyesülete 5000 koronát.

A budavári dominikánus templom romjai. A budavári Mátyás-templom mellett, a várbástya lebontása alkalmával talált régi dominikánus templom alapfalainak romjait sikerült teljesen feltárni s most nem is bolygatják tovább, hanem beillesztik az új halászbástyába. *Schulek* Frigyes műegyetemi tanár művészeti tervet készített, a romok beépítésére. A régi templom tornyának alapfalára talapzatot készítenek, melyen egy Domokos-rendi szerzetes szobor-alakját fogják elhelyezni. Az ásatás az átalakítás miatt most szünetel.

Biró Lajos afrikai útja. *Biró Lajos*, a kiváló természettudós a telet Afrikában töltötte, s onnan

A polo-játékosok szünetkőzben.

Magyar Sajtó Fényképek.

Előkészület a játékra.

most tért haza ismét érdekes gyűjteménnyel gyarapítva a Nemzeti Múzeumot. Tunisz partjairól több kirándulást tett a földész belsejébe. Mindenféle érdekes zoológiai és etnográfiai tanulmányokat tett és összeállított több gazdag gyűjteményt. Útjában két hetet töltött a Szahara sivatag északi részén, sátoros beduinok között.

Egy félreismert föltaláló emléke. A varrógép föltalálását az amerikai *Howe*-nak tulajdonítják, de Ausztriában a *Kufstein*-ban született *Madersperger József* bécsi szabót tartják az igazi feltalálónak. Szobrot is állítottak neki *Kufstein*-ban és június 7-ikén leplezik le, szülőházára pedig emléktáblát tesznek. *Madersperger* 1814-ben csinálta meg az első használható varrógépet s találmányát huszonöt év alatt nagyon tökéletesítette. Az osztrák iparszövetkezetben általános csodálkozást keltett, de senki sem segítette, pedig nagyon szegény ember volt, nyomorúságot szenvedett s végre is a szegények házában fejezte be életét. Halála után mindazok, a kik az ő találmányát tökéletesítették, nagy vagyonot szereztek.

*** Díjnyertes magyar juhászkutyák.** Nemrég nagyobb szabású nemzetközi ebkiállítást rendeztek a németországi *Karlsruhéban*, még pedig olyat, a hol csakis juhászkutyákat lehetett bemutatni. Három fajta juhászkutyák volt a kiállításon; skót, német és magyar juhász kutyák. Mindenik csoport fölött külön jury ítél; a magyar-ebek felett döntő jury elnöke *Smitt* úr volt, a karlsruhei „*Sárkány*” című vendéglő tulajdonosa, a kit elsőrendű ebismerőnek tartanak. A négy, első díjat nyert magyar juhászkutyát német tenyésztésű s mint írják, szép fehér bozontos bundájukkal, fekete szemükkel és orrukkalrendkívül megnyerték a kiállítástárogató közönség tetszését s az általános vélemény az volt, hogy a magyar juhászkutyák tenyésztése Németországban igen kívánatos. Ezt sem hitték volna szegény juhászkutyáink, melyek ősi hazájukból, az Alföldről az eb-adó behozatala óta már majdnem egészen kipusztultak.

*** Csallagások szövetekezése.** Az amerikai *Harvard-csallagda* igazgatója, *Pickering*, nemrég fölvetette azt az eszmét, hogy a világ legnagyobb csallagdáinak szövetekezni kellene, olyképen, hogy nagyobb tudományos kutatásokat közösen s közös költséggel is végezzenek. Az öt leggazdagabb csallagzóval intézet — *Washington*, *Páris*, *Harvard*, *Greenwich* és *Pultova* — évi jövedelme összesen

4.500.000 koronára rúg, a mi öt százalékkal számítva mintegy ötven millió korona tőkének felel meg. Ha ezt az óriási pénzt közös céljaik érdekében közös munkára fordítanák, minden esetre nagy eredményeket érhetnének el.

*** Az éjszakai-amerikai Egyesült-Államokban** a legutóbbi népszámlálás adatai szerint 8.840.000 néger él, kik a legkülönbözőbb felekezetek közt oszlanak meg, de legnagyobb részük mégis katolikus és baptista. Jellemző, hogy a déli államokban a négernek tilos a fehérek templomaiba belépni, ezért külön egyházközségeik vannak, hol a papok is kizárólag négernek.

Érdekes újítást hozott be a szépség-ápolás terén *Kann Ignác* bécsi cég az általa forgalmazta hozott gözangár-készítéssel. Nagy sikereket mutat fel az arczsínnek még az előrehaladottabb életkorban való fiatalosan úde megtartásában, orvostanárak által is méltatott, az arczbőrnek „*Má Hilla*” gözkivonattal való kezelése. Hatása gyors s meglepő. Használata igen egyszerű. Egy készletük ára egy nagy üveg „*Má Hilla*” kivonattal együtt csak K 9.50. A készletéről a hirdetései rovatban számol be körülmenyesen a cég, a miért is ezt a mai számunkban megjelent hirdetést a hölgyközönség szíves figyelmébe ajánlja.

HALÁLOZÁSOK.

Móricz Pál, kiről fentebb külön cikkünk is megemlékezik, május 27-ikén halt meg *Berettyó-Ujfalu*-ban, hol a nyilvános életét visszavonulva után már évek óta lakott. *Móricz Pál* 1826-ban *Taraczközön* született. Nyilvános pályán, mint *Bihar* megye tisztviselője tűnt fel; de *Máramaros*-megyéből származott, a hol atyja a megye követe volt az 1832—6-iki országgyűlésen. Fiatal korában *Máramaros* megye alügyésze s *Csengery* „*Pesti Hir*” lapjának tudósítója volt. *Bihar*-ba költözvén, ott 1861-ben megyei főjegyző lett, míg 1866-ban képviselővé választották. 1891-ig foglalt helyet a *Házban*. Halálát kiterjedt család gyászolja. Neje, telegdi *Miskolczy Borbála*, fia *Pál*, cs. és kir. kamarás, szolgabíró. Négy leánya közül az egyik *Vécey Tamás* egyetemi tanár, udvari tanácsos felesége, a másik *Molnár Viktor* temesi főispán neje, a harmadik *Molnár Béláné*. A negyedik pedig *Fröhlichné Móricz Paula* írónő.

A játék előtt.

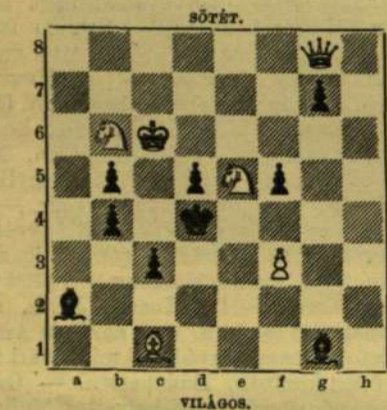
Augusta főhercegnő a nézőközönség egy csoportjával.

KÉPEK A BUDAPESTI NEMZETKÖZI POLO VEBSÉNYRŐL.

ÖZ. KONKOLY-THÉGE ELEKNE, szül. Földváry Klára, a meteorologiai intézet igazgatójának és képviselőnek édes anyja, néhai Földváry Gábor pestmegyei híres alispánjának leánya, 84 éves korában a komárommegyei Gyugyoson s Ó-Gyallán nagy részét közt temették el. — ÖZ. gróf ESTERHÁZY LÁSZLÓ, szül. báró ORCZY ERZSÉBET, csillagkeresztes és palotahölgy, gróf CZIRÁKY Béla főudvarnagy anyósa, a fejedelmi Sároson, 84-ik évében. — ANTHONY ALFRÉD, szül. Pecherer Katica, Bécsben, honnan holttestét Budapestre hozták s itti a családi sírboltban nagy rokonság részvétel mellett helyezték örök nyugalomra. — GYÖDY BELÉNÉ, szül. Hadházy Juliánna, állami iskolai tanítónő, 37 éves korában Dicső-Szentmártonban. — FRÖS MARGONNA, szül. Skubics Eugénia 41 éves korában Zalaegerszegen. — FAX IGONKÉ, szül. Konkoly-Thege Apollónia, 74 éves korában Budapesten. — KOHÁNYI KÁLMÁNÉ, szül. Fejérváry Stefánia 60 éves korában, Erdőden. — KOVÁCS GYÖRGYNÉ, szül. Székely Ágnes, 61 éves korában Csikseredén. — ÖZ. KAIZLER ANTALNÉ, szül. Visky Róza 61 éves korában Debreczenben. — CSONGORI MARIKA színésznő, családi nevén Czernin Mária, ki budapesti és vidéki színházaknak hosszabb ideig volt kedvelt tagja, Budapesten. Haldoklásakor völgyéne, Vécsey Ervin huszárhadnagy, a zombori huszárezred tisztje, a szomszéd szobában öngyilkosságot követett el s mikor Csongori Mariska meghalt, életveszélyes sebbel szállították a kórházba.

SAKKJÁTÉK.

2330. számú feladvány. Salminger J.-től.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

A 2313. számú feladv. megfejtése Bayersdorfer E.-től.

- Világos. Sötét. 1. Kd7-d8 ... Kh2-g3 (a) 1. Vh7-a7 ... Kd3-f4 (c) 3. Va7-g1 ... Kf4-e5 4. Vg1-e3 ... Kc5-d6 5. a4-e5 mat. Sötét. 1. Kh2-h1 ... Kd3-h4 2. Vh7-a7 ... Kh1-h2 3. Va7-f2 ... Kh4-g5 4. Vh2-f2 ... Kc5-d6 5. Vh2-g3 ... Kf4-e5

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Liptódrét: Hoffbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskemén: Balogh Dénes. — Farkas: Kintzig Róbert. — A peti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

O. F. A fák korát az ú. n. évygyűrűk számából már csak azért sem lehet teljes pontossággal megállapítani, mert némely évben két évygyűrű is képződhetik. Ez pedig olyan években történhetik meg, ha a fák nyár folytan leveleiket késői fagy, hernyórágás vagy egyéb ok miatt elvesztik, később azonban megint kifejeleznék. Ilyenkor a fák sokszor két évygyűrűt képeznek ugyanazon évben.

Eleonora. Elbeszélés. Nagyon romantikus dolog, a milyenek már rég divatjukat multák. Különb is tele van valószínűségekkel, lélektani képtelenségekkel. Olyan vagyok csak. Közölni fogjuk. Kivándorlók. Sok tekintetben figyelemre méltó vers; igaz magyar érzés munkája, nem egyszer erő, lendület is van benne, néhány képe, fordulata költői hatású. Egészben véve azonban gyöngyösb, mint rézletheben. Sok benne a vezérenk-rhetorika, akad néha hervadt szöveg is a kelletlenül inkább el van nyújtva. Különbösen a második felében bányád el; itt már az ódai hang belévez a konvencionális frázisok sivatagjába.

Magyar vagyok. Esetleg talán forrást lehet. J. A. Nagyon pongyola versek, forma, tartalomra egyaránt. Nem elég, hogy az ember összeszed a népköltészet mezőiről innen onnan néhány fonnyadt virágot s rendezel, össze-vissza bokrékat köt belőlük. A virágnak is frissenek, virulóknak, a bokréknak is márványi kötéseinek kell lennie.

A jó fakálás. Az öreg ovodás. Sem az egyik, sem a másik alakot nem rajzolta meg úgy, hogy jellemzős, élethű, érdekes genre-kép legyen belőlük. Egy-két vonást jól eltalált, egyik-másik részlet figyelemre

méltó tehetségről tesz tanúságot, de egyik verse sem egész. Elismerést és buzdítást érdemel azonban keresetlen, természetes hangja és magyaros nyelve. Erősebb önbírálatlalt, művészi törekvéssel többre vihető.

Májusi verőfény. Arany menyegző. Versei csöndes, szemlélődő s érzésben nem szűkölködő természetű vallanak, arra azonban kevés bennük a költői erő, hogy az olvasóval is érezzessék, a mi öröknél-kebben élt. Egy-egy színe megkapja a figyelmet, de az egész vers, a mint elolvastuk, ki is lörkölő emlékeztetünköl. Magyaros, olykor valóban kifejező nyelv a legfőbb érdemük. A közéletesség mértékét megközelítik, de elérni nem tudják.

Magyar költőkhoz. Inkább retorikail, mint költői munka, nincs meg benne az a belső lírai hűv, a mely az efféle szövegnek egyedül képes hatást biztosítani. Formája is nagyon darabos, ilyen rímek pedig, mint: kikelet-énekek, eped-szerelmet, sokkal jobb verset is elrontanának.

Nem közölhetők továbbá: Dicsőség. Szószaporító ábrándozás, nincsen magja. — Megadás. Kevéske kis hangulat, egyéb jó nem igen van benne.

KÉPTALÁNY.

A 20-dik számban közölt képtalány megfejtése: A tudatlan saját maga ellensége, tehát másnak barátja sem lehet.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Advertisement for 'Salvator' medicine. It describes the product as a 'Lithion-forrás' (Lithium source) and claims to be effective against various ailments like kidney stones and rheumatism. The text includes the name 'Salvator' and 'Kittinó sikerrel használtatik' (Used successfully with Kitten).

Advertisement for 'Serravallo' medicine. It features the brand name 'SERRAVALLO' in large letters and describes 'China-bora vassal' (China wine with iron) as a tonic. It mentions 'Kittinó iz.' and 'J. Serravallo - Trieste-Barcola'.

Advertisement for 'Rohitsch-Sauerbrunn' mineral water. It describes the water as a 'gyógyhelyek gyöngye' (gem of healing places) and provides details about its location and health benefits. It mentions 'Gyógyhely' and 'Rohitsch-Sauerbrunn'.

Advertisement for 'HOGY KARCSUVA' (How to lose weight). It offers a 'KELETI J.' (Eastern J.) diet plan for 3000 kcal, claiming to be effective for weight loss. It includes contact information for Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Advertisement for 'Ha őszül a haja' (When hair turns grey). It promotes 'STELLA'-HAJVIZET, a hair treatment product. It claims to be effective for hair loss and thinning, and provides contact information for Budapest, V., Szabadság-tér, a Sétány-utca sarkán.

Advertisement for 'PARÁDI ARSEN vízben' (Paradise Arsenic in water). It describes a 'PARÁDI ARSEN vízben' (Paradise Arsenic in water) treatment for various ailments. It mentions 'Föraktár: ÉDESKUTY L. BUDAPESTEN.' and 'Ásványvíz-nagykereskedő.'

Advertisement for 'BORSZÉK' (Borszeck) mineral water. It describes the water as a 'Borszeck' (Borszeck) mineral water from the 'Csikmegyében' (Csikmege). It provides details about its location and health benefits. It mentions 'Fürdőidény jun. 15-től szept. 15-ig.' and 'Föraktár: ÉDESKUTY L. BUDAPESTEN.'

Advertisement for 'BORSZÉK' (Borszeck) mineral water. It describes the water as a 'Borszeck' (Borszeck) mineral water from the 'Csikmegyében' (Csikmege). It provides details about its location and health benefits. It mentions 'Fürdőidény jun. 15-től szept. 15-ig.' and 'Föraktár: ÉDESKUTY L. BUDAPESTEN.'

Advertisement for musical instruments. It features an illustration of a woman playing a piano and text promoting 'HOGY KARCSUVA' (How to lose weight) and 'HOGY KARCSUVA' (How to lose weight). It includes contact information for Budapest, IV., Gízella-lér 2.

Advertisement for 'Legjobban bebi-onyult táplálék' (Best baby food). It features the brand name 'MATEK-FÉLE' and 'GIESSHUBLER' and describes a 'Legjobban bebi-onyult táplálék' (Best baby food) product. It includes contact information for Budapest, Király-utca 12.

Magyar királyi államvasutak nyári menetrendje, érvényes május hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

Table showing train departure schedules from Budapest k.p. station. Columns include destination (Délélt, Délután), train number, departure time, and destination name.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Table showing train arrival schedules at Budapest k.p. station. Columns include origin (Délélt, Délután), train number, arrival time, and origin name.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

Table showing train departure schedules from Budapest ny.p. station. Columns include destination (Délélt, Délután), train number, departure time, and destination name.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Table showing train arrival schedules at Budapest ny.p. station. Columns include origin (Délélt, Délután), train number, arrival time, and origin name.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

Table showing train departure schedules from Budapest ny.p. station. Columns include destination (Délélt, Délután), train number, departure time, and destination name.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Table showing train arrival schedules at Budapest ny.p. station. Columns include origin (Délélt, Délután), train number, arrival time, and origin name.

Advertisement for 'Somatose' medicine. It features an illustration of a person and text describing the product as a 'Somatose' (Somatose) medicine for various ailments.

Advertisement for 'Vas-Somatose' medicine. It describes the product as a 'Vas-Somatose' (Vas-Somatose) medicine for various ailments.

Advertisement for 'JBOYAJLLATOS MANDULA KORPA' (JBOYAJLLATOS MANDULA KORPA). It describes the product as a 'JBOYAJLLATOS MANDULA KORPA' (JBOYAJLLATOS MANDULA KORPA) product for various ailments.

Advertisement for 'CSIZ' medicine. It features the brand name 'CSIZ' and describes the product as a 'CSIZ' (CSIZ) medicine for various ailments.

Advertisement for 'PIPERE-SZAPPANT' (PIPERE-SZAPPANT). It describes the product as a 'PIPERE-SZAPPANT' (PIPERE-SZAPPANT) product for various ailments.

Advertisement for 'KANN IGNACZ-NÁI WIEN' (KANN IGNACZ-NÁI WIEN). It describes the product as a 'KANN IGNACZ-NÁI WIEN' (KANN IGNACZ-NÁI WIEN) product for various ailments.

Főhercegi Szt. Margitszigeti gyógyfürdő
BUDAPEST.
 Nyári és téli gyógyhely.

43-3° C. kénes hévforrás, Thermal, iszap-, villamos fény-, mester-séges szénsavas-, forrólég-, mindennemű gyógy- s edző (Kneipp) fürdők. Svéd gyógytorna-terem. Napfürdő. 150 holdas árnyékos sétakert. Csúsz, köszvény, ischias, izületi bántalmak, emésztő, szervi bajok, szívbetegség, vesebántalmak, vérszegénység, ideggyengeség ellen.

Szt. Margitszigeti üditővíz
 elsőrangú szénsavval telített ásványvíz. 9545

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

János
 Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műúras. Műtárolója a remontoir ingóráknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

GANZ ÉS TÁRSA
 vasöntő- és gépgyár-részvénytársulat
 Leobersdorf, BUDAPEST, Ratibor.

Városi üzlet: IV., Ferencziek-tere 2. szám

Elektromos világítás és erőátviteli berendezések, egyenáramu, váltakozó és forgó áramra. Elektromos távolsági, városi, bányai- és iparvasutak. Dinamógépek, elektromotorok, transzformátorok és áramátalakítók, daruk és szivattyúk; felvonók, szellőztetők, továbbá elektromos gépek és teljes berendezések a karbidgyártáshoz.

Áramszámszámológépek, ivilámpák, mérőkészülékek.
 Lakások és épületek elektromos világítási berendezése.

Vas-, acél- és ércöntvények építési és gépészeti célokra.

Kéregöntési vasuti kerek és keresztvezékek különleges vasból, elsőrangú, helyi- és központi vasutak számára.

Hengerek és malomberendezésekhez szükséges tárgyak.

Aprító gépek közúti és Sattler-féle léces golyómalomok.
 Turbinák, szilipek és csővezetékek. Papír és cellulózgyártásra szolgáló gépek.
 Vasuti kocsi elsőrangú, helyi- és központi vasutak számára.
 Vasuti kocsialkatrészek, csapágyak (Korbuly és Katona-Varga szabdalma).
 Forgó korongok, tolópadok és kitérők. Daruk kézi-, gőz-, petrolium- vagy elektromos erővel való hajtásra.
 Transzmissziók, Gázmotorok, kotró-, generátor- és világító gáza 1000 lóerőig és azon túl. Petrolium, Benzin- és Spiritus-motorok és Lokomobílok Bánki-féle vízbefecskendezéssel. Füstmentő készülékek. Vízszűrők.

Majáltsra és ünnepélyekre.

Szabadbani tűzijátékok. Kerti tűzijátékok. Szalon-tűzijátékok. Terem-díszek. Papír-guirlandok. Nemzeti zászlók.

Papír-léggömbök. Amerikai sárkányok. Kivilágítási csikkek. Velencei üveggyölkök. Konfetti, Serpentin. Konfetti-bombák stb.

Kaphatók

EMMERLING ADOLF
 tűzijáték, kotillon- és fáklya gyárosnál,
 Budapest, IV., Gróf Károlyi utca 26. szám.

Majáltsra és ünnepélyekre.

Gyógyhely és tengerfürdő **BALATONFÜRED** Posta, távírda és telefon helyben.

Elsőrangú furdóintézet. Furdóidény május 31-től szeptember végéig. Tiszta, önzodús, enyhe, egyenletes tóparti levegő, égvényes, sós, szénsavas, vasas gyógyforrások; julsavó-, tej- és szőlőkúra. — Masszázs.

Szénsavas meleg pezsgőfürdők Schwartz rendszer szerint. — Szénsavas hidegfürdők. Gőzfürdők, zuhanyok, balaton-tavi hidegfürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek által igen ajánlva: vérszegénység, görvélly, gümőkór, oszák, köszvény, légzőszervek hurutos bántalmak, rekedtség, varikózes, gyomor- és bélhurut, máj- és lépbetegség, női bajok és idegbántalmakban. Hégyek által védett gyönyörű fekvés, díszes és csúszteri berendezésű gyógyterem, sétacsarnok, árnyékos sétányok, lombos park, feyves liget, tereze, naponta szimulácások, hetenkint táncmulatság, élvezetes kirándulások, sétacsarnokakázás. Elegáns lakások, csinos nyaralók. A szobák ára 80 fillértől 10 koronáig. Junius 16-ig és augusztus 21-től a saison végéig a lakások 30%-al olcsóbbak. Napi ellátás személyenként 4 koronától. Vasúti állomások: Siófok és Veszprém. Siófokról gőzhajón 1 óra. Veszprémtől bérkocsin 1 1/2 óra. Vasúti saisonsjegyek 33 1/2%-os kedvezményvel, menettúri jegyek 3 napi érvényességgel fél áron kaphatók. A furdóintézet üdülő forrása: Dr. Hunay István, kir. tanácsos. Lakásmegegrndelések, előleg beküldése mellett. **Lingl Valerian** furdóigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványviznek, mely mint áruvidéki víz is igen kedvelt, forrása: **Édeskút L.**, udvari ásványvízszállító Budapesten. Ezenkívül kapható a balatonfüredi kútelezőnél **Szemerey Jánosnál Veszprémben** és **Simon Györgynél Székesfehérvárott**. Prospektussal ingyen szolgál a furdóigazgatóság.

Igen hatásos vér-szegénység, sápkor, neurasthenia esetei ben. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveget tartalmazó postaláda 12.12 kor. franco küldve.

Főraktár Budapesten: **Török József** gyógyszerháza.
 Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátyas** gyógyszerháza Aradon, Szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerházaiban.

Rozsnyay
 vasas china bora.

A Rozsnyay-féle vasas china bora egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. Magyar édesborral készítve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállítja a versenyt, hanem azokat felül is mulja. Vérszegényeknek különösen ajánlható. Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban van alkalmazva. 9413.

CALDERONI és TÁRSA
 Budapest, IV., Kishid-utca 8.

Fényképezési készülékek és felszerelések műkedvelők számára.

KODAK
 eredeti gyári áron.
 Ujszerkezetű stereoskop - készülékek. «Sterospido»
 Nagy képes árjegyzék. — Látszer-raktár: IV., Váci-utca 1. szám.

ALAPÍTOTT 1878. TELEFON 15-56.

Seffer Antal BUDAPEST IV. KÁROLY-UTCZA
 BOLTSZAM 12. (KÖZPONTI VÁROSHÁZ-ÉPÜLET)

A LEGJABB NAGY KÉPES ÁRJEGYZÉK MELY SZÁMTALAN ÚJ MAGYAR ÉS ANGOL JÁTÉKOKAT TARTALMAZ. KIVÁNATRA BÉRMENTVE.

LAWN-TENNIS

URANOS-KÉK

fehértémű mosáshoz a legjobb kékítőszert. Törvényleg védve! Mosó-intézetekben és háztartásban a legkedveltebb kékítő. Olcsó és felmulhatlan. 1 kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 1.60 korona, 1/2 üveg 1 korona. Mindenütt kapható. Kiszárolagos gyártói: **Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára**, Budapest, VI., Rózsa-utca 85. sz.

Szépség!

Az összes szépségesszereket fölmulja a

Sirène-Crème 9656

Aratlan szer szeplő, májfolt, bőrhámítás, pör-senés, pattanás, bőrtakák, az arezbőr vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fajdalmas bántalma ellen; a ránczokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a

Sirène-Poudre fehér, rózsás és crème színben 3 korona és a

Sirène-Crème-szappan 1 drb 1 korona 20 fillér, egy dobor 3 drb 3 korona.

Főraktár Budapesten: **Lnof Sándor** illatszerész-nél, IV., Váci-utca 9.

Egészség!

Eddig nem létezett, páratlan a maga nemében a „REKORD“ műintézet vállalata, mely hazai szépségverseny akadémiái művészekből alakult a szépség a nagyközönségnek alkalmas nyújtani igazi művészi munkát olcsó beszerzésre. Kérjük a n. é. közönség b. partfogását, mert ezáltal alkalmat nyújt az elnyomott művészeknek pályájuk folytatására.

Jó munkáért mindenkor kezesseget vállalunk bármely rossz fénykép után is.

Árak minden utánfizetés nélkül:

Életnagyságu krótarajzok vagy nagytások papírral együtt 3 kor.
 Életnagyságu Passtel-festmény papírral együtt 6 kor.
 Életnagyságu olajfestmény 10 kor.

Vidéki megegrndelések utánvétellel, minden fénykép után 1 kor. csomagolási díj fizetendő. Műterem: VII., Rottenbiller-utca 46.

FOGÁPOLÓ-SZER
 (Elixír, Por és Paszta)
 Készítik a

BENCÉSEK
 SOULAC-ban.

A. SEGUIN, Bordeaux

JURY-TAG
 VERSENYEN KIVÜL
 az 1900-iki párisi világtállításon.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegkészletek és dísz tárgyak kaphatók 9811

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 Budapest, V., Furdó-u. és Ferencz József-tér sarkán.
 Diana furdóház.)

Alapítva 1802. Állami arany érem 1896, jury tag. Bronce érem Páris 1900.

Cs. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító

Kunz József és Társa
 királyi kiválts. nagykereskedők.

Vászon, asztalneműek, kész fehértéműek, menyasszonyi kelengyék, függöny, ágytakaró és szőnyegáru raktára.
 Budapest, V., Deák-tér 1. 9920

Motorerőre berendezett fehértémű gyár.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA
GÖRÖG ISTVÁN
 BUDAPEST
 M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.
 Nagy választék mindenféle üvegekben. Azzali készletek stb.

Igen jutányos árakon.

KNUTH KÁROLY
 mérnök és gyáros. 9692

Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
 Gyár és iroda:
 Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Árjegyzék ingyen. **KATZER** udvari szállító. 9922

Molykár Ellen Biztosító Megóvó Intézete
 Iroda: VI., Ó-utca 42. szám.
 Raktárak: VI., Ó-utca 42, 44. (saját ház), 45., 46. és Uj-utca 43. Budapest.

WACHTL ÉS TÁRSA
 fényképezési cikkek raktára 9663
 BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota).
 Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskműves, az olasz királyi ő Felségének udvari szállítója, BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Rózsa-utca 7.

Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyógyerekek, amerikai Winchester szeretes ismételő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságért kezeskedik. (Alapítva 1808. évben.)

KIRÁLYNŐ-CRÈME
 ÉS POUDER. 9827

LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ A VILÁGON.
 Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerész-nél Zombor és **TÖRÖK J.** Budapesten, Király-utca 12.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványtság +

Szép feltételekkel a mi keleti országunkból, 1900. évi párizsi arany díjnyertes kitalálással 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást ért el. Orvosi rend. szerinti Szépség- és bőrgyógyász. Nem szédülés. Szépség- és bőrgyógyász. Ára kartononként 2 kor. 50 fillér. Postánként 2 kor. 50 fillér. Postánként 2 kor. 50 fillér. Használati utasítás. Hygien. Institut 9771
D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königsplatzstrasse 78. Főraktár Magyarországon: Török József, gyógyszer. Király-u. 12.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME

9353

gyorsan és biztosan ható szőr seplő, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindenemü börtaj ellen. Rögös hat.

Zsíraltan. Artalmatlan. Kapható mindenütt. Ára 1 korona.

Készíti: Gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Főraktár: Török József gyógyszertár Budapest. A közönség megtévesztését célzó utaztatott óvakodjunk.

Kávé és tea

első kézből, vagyis egyenesen a termelőtől, ennek következtében teljes jóllétás valódi, hamisítatlan minőségűt.

Lindner Róbert gyógyszer.

Alaiska-crémje az arcbőrnek rövid használat után csillogó fehérséget, üdéséget, tisztaságot és kellemes kelcsőzést, szerencsés összetétele folytán az arcbőr minden fogyatékosságát megszünteti, u. m.: persénészt, sepről, bőrfoltot, napfoltot stb., fehérré, simmá és lágyvá teszi a legrosszabb kezektől és hasonló szerek közül a következő följajlásokat általánosan kiküszöböli: Alaiska-crémje nem zsírosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen piperezziké tesz, mint számtalan elismerővel a legjobb körökben bizonyít. Egy szelence puder ára fehér, rózsaszínű vagy sárga K 3. —

Székfője Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. 9883

Itintéve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekkel és rendjelekkel.

Ismét szép vagyok

Ugyanígy fog szólni bármely hölgy, a kinek arcbőre fogyatkozást mutat, vagy a ki csak konzervatív óhajja arcbőreit és ép ezért nem volna szabad, hogy az Alaiska-crém és -puder egyetlen piperecsatlóval hiányozzék.

F... Róza.

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legenyhőbb jóízű laxans még eseesemőknek is adható, Rendelve angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszertárban. 9777

Türk és társa

javasítói nagybirtokosok. Saját termései kávé és tea eladás. Triest via Rapicio 6.

ESZMENYI KEBEL

érhető el a Pílus orientales által, Katie gyógyszeráról Párisban, Passage Verdean 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egésznek árta, az assonyi kebel fejlődését, valamint a kebel időmáinak szilárdságát biztosítja. Egy üveges ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 9619

Szeplő, himlőhely, sörör májfolt-fakadék, persénés, orrvörösség és minden egyéb arczisztatlanság ellen legjobbnak bizonyult a már 52 év óta dicsegetremélő ismert a törvény kívánalmainak megfelelő

Vukovári arczisztító kenőcs és szappan.

Nagy tégely K 1.60, kisebb K 1.— Szappan 1 korona.

Főraktár: Török József gyógyszertára B. Budapest, Király-utca 12, és Andrássy-ut 26. szám.

A SZÉPSÉG TITKA!

Viruló arczszint, szépséget, örök ifjúságot, bársonyfinom kezeket

biztosítanak a felülmulhatlan, hivatalosan megvizsgált, tökéletesen ártalmatlan, szépség-különlegességeknek elismert párizsi, valódi dr. Lejosse-féle

RAVISSANTE-CRÈME porcellánfélegy ár 2 korona.

RAVISSANTE-arczpor eredeti doboz ára 1 korona 20 fillér.

RAVISSANTE-szépítő eredeti üveg ára 3 korona.

RAVISSANTE-szappan darabja 1 korona.

Értékelt utaztatott óvakodjunk. Kérjük Török József és Török Sándor urak gyógyszertárában, Király-utca 12 és Andrássy-út 26, mindig határozottan a párizsi, valódi dr. Lejosse-féle számtalanszor kitalált Ravissante-szépítő különlegességeket. Ezek az elegáns hölgyek, művészek kedvencei. Vidéki megrendelések postafordultával expediatlanak. 9976

Csodálatot keltő új eljárás

a szépség-ápolásnál «Má-Hilla» gőz-kivonatnak az arcbőre való alkalmazásával, a gőzsugár készülékje által. Ezen egészen új eljárás a hölgyvilág legújabb mérvét csodálkozást fogja felkelteni, mert a szépség-ápolásban és az úde arczszintnek a legmagasabb korig való megővésében, oly nagy sikereket van hivatva elérni, a melyeket eddigéle elérni egyáltalán nem lehetett! Nem lesznek többé szeplők, bőrfoltok, persénés, kiütések, más arczisztatlanságok, hatvány vagy sapadt arczszint, ráncos arcz, vörös orr stb., hanem csupa fiatalság, üde, rózsafinom, bársonypuha és vakító fehérségű arcbőr! Még a korosabb egyéneknek is esodálatos hatása. A gőzsugár-készülék ára, egy nagy üveg «Má-Hilla»-kivonattal együtt, K 9-85. Pontos, könnyen érhető használati utasítás (Európa minden nyelvén) mellékelve van. Díszkéret szétválás a pénz előzetes megküldés vagy utasítást mellékelve egyenként az európai raktárból: KANN, IGNAZ, Wien, II., Lilienbrunnngasse 17. Köszönő- és elismerő-levelek nem hoznak nyilatkoasságra. 9975

Császárfürdő

BUDAPESTEN 9843 téli és nyári gyógyhely.

Előrángu. E keszvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvíz uszodával, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

LIPIK

(Szlavoniában) I. rangú fürdőhely. 9800 Egyetlen jódtartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a kontinensen.

A lonjavölgyi vasút állomása (Dugosellőn út). Azonkivül Pakrac-Lipik déli vasút állomása (Zónatársfő).
Külföldi: Budapest, Bécs, London, Róma, Brüssel. Fényesen berendezett gyógyterem, kárház és étterem, nagyszabású park, fedett sétány, terasz, kitűnő gyógyszállodák, katonatiszti gyógyház, gyermekszanatórium, pompásan berendezett fürdőépületek. Villanyvilágítás.
Földmulhatatlan hatású gyomor-, bél- és gégőhurtnál, köcszvény és csúszós bajoknál, ischiasnál, csontbajoknál, mindenemü harutos bántalmaknál, valamint minden mirigy- és vérbotóségeknél.
A fürdő-idején alatt 8 kiváló orvos rendel.
Lipiki hévíz széküldése egyenesen a forrástól, továbbá Edeskaty L. cseggől Budapest.
Lipiki forrású közvetlen a fürdőigazgatóság-nál rendelhető.
Bővebb felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság.

Ischias, köcszvény, rheuma, osontörések és ezek utóbjai ellen biztos gyógyulást, nyújtanak

HERKULESFÜRDŐ

világhírű kéndús és sós melegforrása. Felsőleg tartózkodás a Délmagyarországi Kárpátok özondus hegyi levegőjében. Legnagyobb kényelem. Mérsékelt árak. Igen érdekes fürdőközség. — Kitűnő vasuti összeköttetés.
Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

Dr. Lengiel Frigyes nyirfabalzsama

9814

féhér lesz. Csodálatosnak mondható ezen balzsam hatása a bőrfelület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himlők után.
Egy korsó ára 3 korona.

Dr. Lengiel benzoé-szappana a legenyhőbb és leghasznosabb bőrpótló szer. Egy darab ára 1 korona 20 fillér.

Raktáron az összes nagyobb gyógyszertárakban.
Főraktár Magyarországon részére Török József gyógyszertára, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

A legmegfelelőbb, legsebb Alapítási év 1879.

nász- vagy névnap, születésnap, jubileumi, alkalmi és ünnepi ajándék

egy életnagyságu arczkép, mert nemcsak kellemes meglepetésül szolgál, hanem egyszerűsége miatt, illetve szabadságának alkalmas és örökös értéki marad. Ugyis mint emlék (különösen meghaltakról) kiválóan alkalmas. Ezek az arczképek minden lelkődött fönyképről (sőt esoporokból is) elkészíthetők. Fényképek teljesen épen visszaküldetnek. A legújabb használati út és tartosságért teljes kezeség vállalatik. Alak: 40:50 centiméter. Ára: 3 forint. Szállítási idő 10 nap. Száz meg száz elismerő levél minden, még a legmagasabb körökben is; barkinek megtekintés végett megmutattatik. 9886

BODASCHER SIGFRIED kitalált arczképfestészeti műterme BECS, II., Praterstrasse 61. sz. BECS.

Óvás!! Megtörtént, hogy úgynőkük jelentek meg a faloknál s meghatalmazás nélkül képviselőkkel megkötötték a kezét. Ezért mindenkit óva intek az ilyen emberekkel és kijelentem, hogy sem utazom, sem úgynököm ninesen. A ki megakarja óvni magát károkól és jól szollidon akarja magát kiszolgáltatni, forduljon egész bizalommal közvetlenül a már 1879. óta főállító műteremhez. Bécsben, II., Praterstrasse 61.

23. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 7.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egy évre 24 korona (a Világkrónikával) együtt fél évre 12 * Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) egy évre 16 korona (a Világkrónikával) 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egy évre 10 korona (a Világkrónikával) 5 * Kérleküldi előfizetésekhez a postalg megkötözött Vitezzéi la csatlólandó.

SZENT-PÉTERVÁR ALAPÍTÁSA

1703-1903.

KÉTSZÁZ ESZTENDEJE annak, hogy a legvalalkozóbb szellemű Romanov-sarj ajkáról elhangzott az a keményszavú elhatározás, mely a hatalmas orosz birodalom képét egy osapásra kivetkőztette ázsiai köntösből. Nagy Péter odaállott a komor színű Néva partjára s nyugat felé fordulva, döngő hangon így szólott: «Ablakot nyitok az elhagyott vidéken, kinézek az egész Európára s buzgó keresztény alattvalóimból európai népet formálok!»

De még mást is mondott a testileg és lelkileg egyaránt edzett imperátor: «Megítatom szomjas kardomat a szerencsétlen svédek vérében!» E harcziás kijelentés teljesen rávall Nagy Péter egyéniségére. Mondott ő már e fajta dolgokat kilencz éves korában is, a mikor még csak játékosatákat rendezett az inasokkal és lovászokkal. Narjuskin Natália fia nagyon különös módon nevelkedett. Oly társaságokban fordult meg, a melyek egy jövendő imperátorhoz egyáltalán nem illettek. Napokon át csatangolt az utczákon, hallgatta a pór nép képzeteivel kiszinezett meséket, betekintett a mestereberek műhelyeibe, fűrt, faragott, kovácsolt. De mindenek fölött legszívesebben foglalkozott a hajóépítés fáradságos mesterségével. Elpuhult nevelésben tehát nem volt része. Az egyszerűséget, a munkakedvet s a gyakorlati dolgok iránti érdeklődést, melyekhez már gyermekkorában hozzászokott, kivette magával az életbe. Kevés theoría, de széleskörű gyakorlati tudás volt életelve. Külföldi útjában keveset tördött az udvarokkal, de annál több időt szentelt tanulmányainak. Ilyen előzmények után legmerészebb vállalkozásait is siker koronázta.

1703-at irtak, a mikor a nagy csár egy verőfényes májusi nap parányi bárkába ült, körülhajózta a komor éjszak ismeretlen vizeit, majd megállapodott egy kicsiny szigetnél s letette alapját a Péter és Pál erődnék s ezzel kapcsolatosan Szent-Pétervárnak. 20,000 kérges kezű muzsik dolgozott itt, — nem számítva a katonákat és a különféle mesterembereket. Nagy Péter környezetének meghiitt és előkelő származású emberei ügyeltek a nagy munkára s a nap bizonyos óráiban ott volt a vasakarató császár maga is. Oly gyorsan épült ez erőd, hogy mástól hónap multán, «Péter és Pál» napján már itt szórakozott a munkás nép, a kikhez a

NAGY PÉTER CSÁR.